

naša luč

1983

5

MAJSKA DEKLARACIJA

Jugoslovanski klub je bil zbor vseh poslancev jugoslovanskih dežel v dunajskem parlamentu. Predsednik kluba je bil slovenski duhovnik dr. Korošec.

Ta klub je dal 30. maja 1917 v dunajskem parlamentu državnoopravno izjavo, „majsko deklaracijo“, s katero je zahteval za jugoslovanske narode v Avstro-Ogrski samostojno državo. Te naj bi vezala samo habsburška dinastija.

Septembra 1917 se je začelo med slovenskimi katoličani v podporo deklaraciji vsenarodno gibanje, ki se je

Že nekaj dni pred plebiscitom je bilo v obmejnih slovenskih krajih plebiscitnega ozemlja izdano geslo: vse na Koroško! Težki in dolgi vlaki so dovažali množice narodnih navdušencev, radovednežev, agitatorjev in propagatorjev, ki so se razlivali po ozemlju. Ta množica naj bi s svojo prisotnostjo vplivala na prebivalstvo, na nestalne in na nezanesljive glasovavce, razširila naj bi vtis o veliki, nepremagljivi udarni sili Jugoslavije.

Ob istem času so se začele razlirati tudi avstrijske množice po glasovalni coni. V prvi vrsti je prišlo na ozemlje štiri tisoč glasovavcev iz Celovca, iz Beljaka, iz gornještajerskih revirjev, z Dunaja, ki so bili doma na glasovalnem ozemlju... Plebiscitna komisija je na pritisk Italije dovolila glasovalno pravico tudi tem izseljencem, ki so bili v ogromni večini že Nemci. Prišlo je štiri tisoč najboljših agitatorjev, po veliki večini socialdemokratov, prežetih z mislijo, da pomagajo rešiti južno Koroško tujega imperializma. Ta štiritisočglava vojska je odločila plebiscit...

Lovro Kuhar — Prežihov
Voranc, POŽGANICA

sčasoma usmerjalo popolnoma protiaustrijsko in protivojno. Zato je razumljivo, da so jo odločujoči avstrijski dejavniki ostro zavrnil.

NASTANEK JUGOSLAVIJE

1918 so se Slovenci (in Hrvati) odločili za združitev s Srbijo. Ustanovljen je bil Narodni svet, ki je proglasil osvoboditev vseh Slovencev na ozemlju nekdanje avstro-ogrske monarhije (29. okt. 1918).

1. dec. 1918 sta delegacija Narodnega sveta (kot predstavnica jugoslovanskih narodov) in regent kraljevine Srbije proglasila združitev države Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS) s kraljevinama Srbijo in Črno goro v Kraljevino SHS.

KOROŠKA

Kljub naslonitvi na Francijo je Jugoslavija doživela s koroškim plebiscitom zunanje politični neuspeh. Po zlomu habsburške monarhije je prišel slovenski del Koroške z vojaškim posegom v jugoslovansko upravo. Pariška mirovna konferenca, naklonjena Avstriji, je glede pripadnosti Koroške določila plebiscit. Razdelila jo je na južno cono A in severno cono B. Glasovanje v coni A (10. okt. 1920) se je izteklo v korist Avstrije, zato je glasovanje severno od Drave odpadlo. Jugoslovanski neuspeh je šel na rovaš neneoporečnosti mednarodne plebiscitne komisije, pa tudi razmer v Jugoslaviji. Slovenija je z njim izgubila velik del slovenske Koroške.

PRIMORSKA

Londoni pakt je bil sporazum med antanto (Anglija, Francija, Rusija) in Italijo (26. apr. 1915), na osnovi katerega je Italija stopila v vojno proti centralnim silam (Nemčija, Avstro-Ogrska), kot nagrado za to pa dobila dele Slovenije in Hrvaške.

Pogodba med Kraljevino SHS in Italijo v Rapalu (12. nov. 1920) je z neznatnimi popravki potrdila londonski pakt. Italija je dobila Trst, Goriško, Kanalsko dolino, jugozahodni del Kranjske in dele Hrvaške. Z rapalsko po-

Čedermac si ni mislil, da mu bo tako hudo, kot mu je bilo. Jezus, Jezus!

Pred njim je ležal Vrsnik. Cerkev, kaplanija, hiše med košatimi drevesi, ki so bila že odcvela. Vse zeleno, pod soncem, ki je vsako jutro vzhajalo in vsak večer zahajalo, obspalo z lučjo dobre in težke dneve.

Prišlo je, česar ni pričakoval. Ne le nad Vrsnik, nad vso dolino, nad vse bregove. Slovenija! Beneška Slovenija! Siromašna, lepa zemlja, stokrat bičana in križana, ti in srca, ki te ljubijo. Ali res ne boš več, kar si bila?

„Bog, ki si pravičen, ne daj tega, ne daj!“

France Bevk,
KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

godbo je Jugoslavija izgubila nad pol milijona Slovencev in Hrvatov, ki niso dobili nikakršne manjšinske zaščite.

UPRAVNA UREDITVE SLOVENIJE

Slovensko narodno vladno je zamenjala pokrajinska vlada (1919), to pa pokrajinska uprava s pokrajinskim namestnikom (1921). Vsa Slovenija je bila razdeljena na mariborsko in ljubljansko oblast. Kasneje sta se ti dve združili v Dravsko banovino (1929).

SLS

Na volitvah za ustavodajno skupščino (1920) je dobila katoliška Slovenska ljudska stranka, predstavnica velike večine naroda, večino. Z okrepitvijo zadružništva (1937 je bilo že 1677 združenj; kreditne zadrage so imele tedaj 156.000 članov) je SLS od 1921 obnovila svojo politično premoč in jo obdržala do začetka vojne. S svojim družbeno samoupravnim programom je bila v opoziciji do Beograda (do 1927). Z blejskim paktom je šla v vladno, ki jo je sestavil Korošec. Po uvedbi diktature (1929), je šla spet v opozicijo in ostala v njej do 1935. Odtlej je bila vse do vojne vladna stranka.

Slika na naslovni strani:
PRED NEVARNO PLEZALNO
TURO JE TREBA H KRIŽU.

Slovstveni kritik prof. Franc Vodnik je pred kratkim izdal delo MISLI IN PRESOJE. Iz njega ponatiskujemo nekaj misli o slovenstvu:

Vsak narod je poklican, da izpolni v zgodovini njemu dano nalogo. Zaradi tega je tudi vsak posameznik dolžan spoštovati svoj in tudi tuji narod. Narodni šovinizem je prav tako nemoralen kakor nespoštovanje ali odpad od lastne narodnosti.

Nedvomno sam jezik še ne zadostuje za razlago tega, kar imenujemo narod. Narodnost je resničnost najrazličnejših dejstev duhovnega, socialnega, gospodarskega in političnega značaja. Vendar nam pa jezik ni dan samo zato, da se sporazumevamo drug z drugim, ampak je predvsem izraz našega duševnega življenja.

Materin jezik nam odkriva svet v nas samih in zunaj nas, on je — bi lahko rekli — posrednik med človekom in človekom, pa tudi med človekom in svetom. Jezik je tako sestavni del našega bitja, naše osebnosti, in zato nam je drag in ljub. Materin jezik pa je še prav posebno velika, dragocena vrednota zato, ker ustvarja najmočnejšo vez med ljudmi istega naroda. Jezik je tisto, kar nas Slovence najtesneje druži z veliko, nedeljivo celoto, in sicer ne le tiste, ki prebivamo na naši slovenski zemlji, ampak tudi vse tiste, ki prebivajo v tujini. Zato vsak narod tako spoštuje in ljubi svoj jezik in ga je, če je v nevarnosti, pripravljen tudi braniti. Tako dela vsak narod, ki se zaveda, da pomeni izguba materinega jezika — narodno smrt.

Nekateri brez zadrege ali sramu tujčujejo in tako razkazujejo svoje domišljavo „svetovljanstvo“, a s tem razodevajo pravzaprav svoj manjvrednostni kompleks. Kajti — to resnico je zapisal že Dante — samo duševne reve podcenjujejo svoj jezik.

Poglavitna stvar je človekov odnos do jezika. Iz napačnega odnosa izvirajo površnost, malomarnost, ravnodušnost, brezbržnost, podcenjevanje ali celo miselnost, češ da je slovenščina manjvreden jezik. Vse to pa med drugim priča tudi o pomanjkljivi narodni zavesti.

Kdor se ne zaveda, da je jezik najmočnejše potrdilo narodne samobitnosti, s tem pa tudi neodtujljiva podoba njegovega osebnega bivanja, ta se tudi ne zaveda odgovornosti, ki je s tem povezana, in mu jezika in njegove usode ni mar.

Biti narodno moralen bi se reklo, biti narodno zaveden, narodno ponosen, narodno pošten, narodno delaven, narodno zvest. Dvojna morala je eden poglavitnih vzrokov, da ljudje nimajo v sebi etične hrbtenice, poštenosti in ponosa, in se uklanjajo ne le najmanjšemu pritisku, ampak celo sami — zaradi gole koristi — služijo stvari, ki je domovini v kvar.

Založnik: Avgustin Cebul.
župnijski urad St. Lenart.
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck. 9020 Celovec. Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja. 9020
Celovec. Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Viktringer Ring 26.
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadev- ne dežele):

Anglija 5 fun.
Avstrija 130 šil.

Belgija	400 fran.
Francija	60 fran.
Italija	12.000 lir
Nemčija	20 mark
Nizozemska	20 gld.
Svedska	60 kron
Svica	19 fran.
Avstralija	9 dol.
Kanada	12 dol.
ZDA	10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštne in v posa-
meznih državah in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NAŠE LUCI.

PRINTED IN AUSTRIA

kajpada nas zanima, kaj je novega doma

na sploh

ODBOR ZA KAVO

Odkar ni kave, imamo Slovenci vsaj odbor za kavo. Zadnjič so novinarji De la vprašali nekatere člane odbora, kdaj „lahko pričakujemo prve pošiljke kave“ (Delo, 31. 3. 1983). Radovednosti novinarjev OZK ni mogel potešiti. Novinarji so le zvedeli, da bodo s kompenzacijskimi posli zagotovili okrog 3000 ton kave. Pogodbo o tej kupčiji naj bi sklenili kmalu potem.

SLOVENSKA DOMAČA OBRT CENJENA TUDI NA TUJEM

Najsi bo na Münchenskem sejmu obrti ali pa na sejmu železninarstva in gospodinjstvene opreme v Kölnu, povsod je ljubljansko podjetje Dom, ki se ukvarja z domačo in umetno obrtjo, sklenilo dobre kupčije z nemškimi kupci. Na obeh sejmih je podjetje pridobilo štiri-deset novih kupcev. Sicer pa to podjetje slovi po kakovosti svojih izdelkov in kot soliden poslovni partner, saj doslej skoraj še niso imeli reklamacij iz tujine. Lani so na zahodno tržišče

izvozili za 100 milijonov dinarjev, uvozili pa so le za 30 milijonov dinarjev. Ker je povpraševanje po njihovih izdelkih večje kot pa so njihove proizvodne možnosti, so se odločili za pogodbe z zasebnimi obrtniki po Sloveniji in drugod po državi.

ŽIČNIČARJI SO SE ZDRUŽILI

Petnajst upravljavcev večjih žičnic v Sloveniji je skupaj z izdelovalci žičnic ustanovilo poslovno skupnost slovenskih žičnic. Skupnost bo imela svoj začasni sedež v Kranju. Zamisel o združitvi se je porodila že pred desetimi leti, bolj otipljive oblike pa je začela dobivati v zadnjem času, ko so se težave vedno bolj večale. Na ta način bodo slovenski žičničarji lažje reševali svoje probleme in se bolj enotno predstavili na gospodarskem trgu.

KOROŠKO GOSPODARSTVO BOLJE POSLUJE

Lani se je izvoz povečal realno za deset odstotkov, le da je število izvoznikov ostalo isto. O ugodnem gospodarskem razvoju na Koroškem priča tudi podatek, da že nekaj časa ni bilo več-

jih zastojev v proizvodnji. Seveda veljajo ti pokazatelji le za večja podjetja kot so Železarna Ravne, Rudnik Mežica in Tovarna usnja iz Slovenj Gradca. Največ izgub pa je poleg Dravskih elektrarn imela tovarna pohišta v Radljah, ki je lansko poslovno leto zaključila s 123 milijoni dinarjev izgube.

PRESTOPKI V ZVEZI Z MAMILI VEDNO ŠTEVILNEJŠI

Javna tožilstva so lani uvedla 103 postopkov proti osebam, ki so se ukvarjali bodisi s proizvodnjo mamil, bodisi z njihovo prodajo. Narkomani so prišli do narkotikov na različne načine. Tako se je povečalo število tistih, ki so si jih nabavili s ponarejenimi recepti. Samo v Ljubljani so kriminalisti odkrili trideset takšnih ponarejenih receptov. V okolici Gorice pa so odkrili skupino, ki je posejala seme indijske konoplje, iz katere pripravljajo marihuano. Podobne skupine so odkrili tudi po drugih slovenskih krajih. Na meji pri Šentilju so zasačili nekoga, ki je za narkomane v Kopru in okolici skušal pretihotapiti tisoč tablet LSD. Da bi val narkomanije zaježili, so zdravniki in psihologi že večkrat predavali na šolah. V Mariboru so psihologi s skupinsko terapijo pomagali najbolj ogroženim dijakom, ki so potem opustili droge.

SLOVENSKO ZDRAVSTVO V FINANČNI KRIZI

Lansko leto so bile izgube v zdravstvu sicer za dvajset odstotkov manjše kot leta 1981, toda izguba slovenske zdravstvene skupnosti v višini 337 milijonov dinarjev je bila le precejšnja. Posebno še, ker jo bo moral upoštevati tudi letošnji proračun, ki predvideva 25 milijard dinarjev za zdravstvo. Izgube posameznih zdravstvenih skupnosti so bile različne. Na obalno-kraškem in notranjskem področju so se lanske izgube povečale za 41,8 odstotka v odnosu na leto 1981, na ljubljanskem pa so se povečale za 118,8 odstotka. Le na Goriškem ni bilo izgub v zdravstvu, ker so pač izčrpali vse svoje notranje rezerve. Izhod iz perečega stanja po mnenju izvedencev

IDRIJA je staro rudarsko mesto med hribi, ob prehodu alpskega predgorja v kraški svet, nastalo po letu 1493, ko so slučajno odkrili živo srebro.

kajpada nas zanima, kaj je novega doma

ni povečanje sicer že tako visoke prispevne stopnje, temveč le v prerazporeditvi skupne porabe.

od tu in tam

APAČE

Tovarna glasbil Lina je s svojim novim izdelkom pokončnih klavirjev (pianino) pokrila že dobršen del potreb domačega trga. Letos pa se jim obeta tudi dober izvoz v sosednjo Avstrijo. Težave imajo pri uvozu nekaterih delov za glasbila, saj jim je tečajna razlika dinarja v odnosu do tujih valut prekrizala lepe račune. Pred dvema letoma so sklenili kooperantsko pogodbo s Kitajci. Pred nedavnim pa so se preko obrtnega združenja obrnili na zdomce in jim ponudili sodelovanje za celo paleto sestavnih delov za pianine.

BLEJ

Ansambel bratov Avsenik, znan doma in na tujem, je 8. aprila z jubilejnim koncertom proslavil 30-letnico svojega delovanja. Na koncert so prišli predstavniki oblasti in več kot sto domačih

in tujih novinarjev ter seveda velika množica prijateljev slovenske pesmi. Za zasluge in uspehe pri negovanju pristne domače pesmi so Avseniki dobili številna odlikovanja, državna in občinska. Predstavniki ameriškega mesta Cleveland so jim izročili zlati mestni ključ. Tam bodo drugo leto še enkrat proslavili svoj jubilej.

BLEJ

Jubilejnega desetega mednarodnega srečanja fizikov „Meko 83“ se je udeležilo okoli sto znanstvenikov iz Poljske, Češke, Francije, obeh Nemčij, Madžarske, Švice, Italije in Jugoslavije. Pokrovitelja srečanja sta bila Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Zveza društev za matematiko, fiziko in mehaniko. Strokovnjaki so na tem srečanju razpravljali o dosežkih na področju faznih prehodov.

CELJE

Podjetje konfekcije Metka se je zaradi pomanjkanja bombaža znašlo v precej težkem položaju. V tkalnici je v zadnjih mesecih stal skoraj vsak peti stroj. Zato so v prvem četrtletju letos

imeli za 85 milijonov dinarjev manj celotnega prihodka. Krivdo za takšno stanje valijo na zvezno direkcijo za rezerve v Beogradu, ki ni pravočasno poskrbela za potrebne surovine v tekstilni industriji. Podjetje je pred kratkim na svojo roko uvozilo nekaj preje in bombaža iz Turčije. Izvozni načrt bodo izpolnili le polovično.

DOMŽALE

37 tekmovalcev v starosti od 14. do 20. leta se je udeležilo slovenskega prvenstva za starejše mladince v dviganju uteži. Tekmovanje je bilo v dvorani komunalnega centra, pripravil pa ga je domači težkoatletski klub. Letošnje prvenstvo velja za enega od najuspešnejših doslej, saj so štirje mladinci dosegli v treh urah kar trinajst rekordov. Tudi rekordna udeležba tekmovalcev priča o povečani priljubljenosti tega športa na Slovenskem.

GORNJA RADGONA

Na razstavišču Pomurskega sejma so 4. aprila odprli sejem jugoslovanskega gradbeništva. Na sejmu so sodelovala

(dalje na strani 9)

ČUDNA POTA PRALNIH PRAŠKOV, OLJA IN SLADKORJA

S čim vsem se ukvarjajo mestni in občinski sisi za preskrbo?

Kogar zanima odgovor na to vprašanje, naj prelista nekaj dnevnih časopisov s konca prejšnjega tedna in zvedel bo, kako so v petek v Titogradu prodajali pralni prašek.

V tamkajšnjem občinskem sisu za preskrbo so mesec dni zavlačevali — natančneje — prepovedovali trgovcem, da bi prodajali pralne praške, čeprav so ti redno prihajali iz tovarn. Rekli so, da bodo goro praškov razprodali naenkrat. In to zato, da bi se izognili zlorabam pri nakupovanju.

In ta posvečeni dan je napočil v petek... Pred tem sta tisk in radio obvestila prebivalstvo. Posledice takega — pravijo, da poštenega — trgovanja so bile: vrste pred trgovinami, ki jih še najstarejši ne pomnijo, razbita stekla izložb, precej v gneči ukradenega blaga, poškodovani kupci.

Ali smo morda v preskrbi z nekaterim blagom za široko porabo res že prišli na beraško palico, ali pa se nekateri na skrivaj gredo velike kupčije, kar seveda onemogoča normalno preskrbo?

Ko je pred dnevi v zagrebškem TV dnevniku Tomislav Božić poročal iz skupščine SFRJ, je razkril tudi skrivnost o jedilnem olju, ki mu je rok uporabe potekel že pred dvema letoma, vendar se je šele sedaj prikazalo v prodajalnah. Podaj lahko samo ugibamo, kaj se je ves ta čas dogajalo z omenjenim oljem.

Ali morda nekaj podobnega kot s sladkorjem? Neki trgovski delavec iz zagrebškega Unikonzuma mi je povedal, da je dobil iz skladišča sladkor, ki je, sodeč po spremljajoči dokumentaciji, od proizvajavca do njegovega prodajnega pulta zamenjal že šest lastnikov.

Ali naj zdaj (podobne glasove že poslušamo) zamerimo novinarjem, ker so začeli „lov na glave“ in na veliki pisati o osebni odgovornosti? Morda bi bilo pametneje, če bi odgovornega delavca v titograjskem sisu za preskrbo in njemu podobne poprosili, da svoja delovna mesta odstopijo sposobnejšim.

DELO, Ljubljana, 22. feb. 83/2.

**tudi uspešnik v sodobni družbi je
lahko kristjan**

„meni je življenje Kristus“

Pred kratkim je revija Katholischer Digest (1983/2) objavila zanimivo poročilo o zahodnonemškem športnem poročevalcu in TV-ljubljencu Dieterju Kürtenu. Kürten vodi že dvajset let TV-oddajo „Aktualni športni studio“ in je bil leta 1982 odlikovan za svojo prijaznost z „zlato kamero“.

Poročilo objavljamo v skrajni obliki:

KD: Gospod Kürten, povejte nam najprej, kako je bilo tisto lansko septembrsko soboto zvečer, ko so vam zagrozili, da bo med oddajo eksplodirala bomba.

KÜRTE: Ja, tisti petek zvečer (20. septembra) je nekdo po telefonu od mene po naročilu R. A. F. zahteval, da med oddajo „Aktualni športni studio“ pred milijon gledavci terjam izpustitev terorista Christiana Klara na svobodo. Če tega ne storim, bo ob 11. uri zvečer eksplodirala bomba. Povabljeni gostje so med sobotno oddajo zapustili

svoja mesta, oddaja v živo pa se je nadaljevala do 22.59. Obrnil sem se

na svoje TV-sodelavce: „Fantje, ostanite mirni! Bog je z nami. Vem to!“

KD: In kaj se je zgodilo?

KÜRTE: Nobena bomba ni eksplodirala. A to vemo vselej šele po dogodkih.

KD: V nekem znanem nemškem tedniku sem bral o svetovnem nogometnem tekmovanju v Španiji (1982): „Le TV-poročevalcev Dieter Kürten si je zaslužil oceno ‚zelo dobro‘. Ta res ne zna ničesar napačno storiti. To je pač največ, kar lahko rečejo gledavci o nekem poročevalcu.“

KÜRTE: A moje življenje ni nogomet.

KD: Kaj pa je za vas v življenju najvažnejše?

KÜRTE: Najvažnejše v življenju je zame zadovoljstvo. Prižadevam si v svoji družini, v krogu prijateljev in sodelavcev vplivati na to, da ravnamo drug z drugim ljubeznivo, da podiramo predsodke in da uresničujemo več medsebojnega razumevanja. Sam moram biti pripravljen svoje ravnanje vedno znova preudarjati.

KD: Ali se počutite srečnega?

KÜRTE: Vsekakor. Posebno v svoji družini se zelo dobro počutim. Kot mlad fant sem izgubil starše in moral sem prevzeti očetovsko vlogo

• **ZAHODNONEMŠKI ŠKOFJE** so izdali ob 50-letnici prihoda Hitlerja na oblast (30. jan. 33) posebno izjavo, v kateri pravijo, da je bila Cerkev ena najmočnejših sil odpora proti nacizmu, v marsikakšnem pogledu celo najmočnejša sila. Priznavajo pa tudi, da so se nekateri ljudje od Cerkve dali zaplesti v krivico in nasilje.

• **POLJSKI ŠKOFJE** so izdali pastirsko pismo kot pripravo na papežev obisk. V njem pozivajo odgovorne voditelje, naj izpustijo iz ječ državljane, ki so bili zaprti iz političnih razlogov. „Življenje družbe bremenijo žalostna nočanja razdvojenosti, krivic, kršenja osnovnih človekovih pravic in njegovega dostojanstva. Posledica tega je, da pri posameznikih narašča sovraštvo. Poskušajmo vse to premagati, da bomo iz srečanja s sv. očetom izšli kot narod, ki je prežet z duhom evangelija in ki ga vodijo načela krščanskega izročila.“

• V **UKRAJINI** živi, odkar so sovjetske oblasti ukrajinsko katoliško Cerkev nasilno priključile rusko-pravoslavni Cerkvi (1946), podtalna katoliška Cerkev. V njej so na skrivaj posvečeni škofje in duhovniki. Pripada ji več kot štiri milijone vernikov. Bodoči duhovniki in redovniki se pripravljajo na svoje delo skrivaj.

• **MÜNCHENSKI NADŠKOF Wetter** je pred nedavnim izjavil: „Kristjani se ne smemo umakniti v zakristije, temveč pričujmo za svojo vero z vsemi posledicami, ki iz nje za nas izhajajo v družbeni politiki.“

za svoji dve mlajši sestri. „Moli, fant, moli!“ mi je tedaj vedno naročala moja babica.

KD: Ste katoličan?

KÜRTE: Ja. Pripadam fari Sv. Alberta v Mainzu. Čeprav bi lahko o uradni Cerkvi in njenih pogosto odrevenelih oblikah postavil kakšen vprašaj, vendarle v njej zavzeto delujem. Moj umik od tega dela ne bi bil k pridu ne fari ne meni. Poleg tega vendar ne more imeti vsak človek svoje posebne Cerkve. Kolikor bolj se prepustim Kristusu in se predam delovanju njegovega Duha v sebi, toliko lažje bom jemal druge ljudi takšne, kot so in kot jih On jemlje.

KD: Ali se vam ne zdi, da je v našem vsakdanu težko živeti po Jezusovi pridigi na gori: „Ljubite svoje sovražnike in molite za tiste, ki vas preganjajo!“?

KÜRTE: Pridiga na gori je merilo za moje življenje. Kajpada so nasprotniki, ki mi življenje otežujejo, a moram najti pot, da jih ne sovražim. To moč za ljubezen do sovražnikov si vedno znova izprosim v molitvi. In če ima nekdo občutek, da ga ima Bog rad, je sposoben prenašati to ljubezen tudi na druge. Česar lepšega sploh ni.

KD: Ima vaša sila izžarevanja kaj zveze z vašim zaupanjem v Kristusa?

KÜRTE: Ja. Moja vera me je naredila bolj samozavestnega in mi dala neko naravno gotovost.

KD: Pa nimate, ko stalno nastopate pred milijonskim občinstvom, strahu, da boste kdaj odpovedali?

KÜRTE: Če kot človek ali kristjan odpovem, upam na velikodušnost soljudi, ki bodo rekli: „Glejte, tudi on je preprost, slaboten človek dobre volje.“ In če bi mi ljudje ne odpustili, Kristus mi bo prav gotovo.

KD: Ko bi vas ljudje naenkrat srečali npr. v frankfurtskem hotelu Sheraton in vas prepoznali, kaj bi storili?

KÜRTE: Ko bi slišali, da se pogovarjava o Jezusu, bi vrata takoj spet zaprli.

KD: Kako odgovarjate na očitek, da je vera v Jezusa le pobožna želja brez stvarne vrednosti?

KÜRTE: Kdor o Kristusu ničesar ne ve ali noče vanj verovati, bo najbrž vedno tako govoril. Gotovo ostaja to, da se nekdo Kristusu prepusti, vedno neko tveganje, a to tveganje je vredno. Večina ljudi ima napačno razvit čut sramu, ki jim ne dopušča, da bi se kazali takšne, kakršni v resnici so. Ker se sramujejo tega, so sami v sebi negotovi in se nepreudarno prilagajajo pravilom, ki so v veljavi. Kdo določa, kaj naj človek dela in česa naj ne dela?

KD: Sveti Avguštin je rekel: „Ljubiti Boga in delaj, kar hočeš!“

(dalje na strani 32)

• 25. marca je papež odprl SVETO LETO. Slovenski škofje so slovenske vernike povabili k praznovanju med drugim s temi besedami:

Letos mineva 1950 let od najpomembnejšega dogodka v zgodovini, smrti in vstajenja Kristusa, Boga in človeka, našega Odrešenika. Kristusove razprostrte roke so zarisale med nebom in zemljo nelizbrisno znamenje naše zaveze z Bogom.

Kaj bi radi dosegli v tem svetem letu?

1. Veliko naj bi razmišljali o Kristusu in njegovem odrešenjskem delu. Veliko prebrali sveto pismo in nabožno slovstvo vseh vrst. Naj bi se še bolj potrudili za lepo obhajanje nedelj in praznikov, več časa posvetili zasebni in skupni molitvi, posebej častili božjo mater Marijo.

2. Spravo z Bogom bomo iskali v Cerkvi in po zakramentih. Opravimo kolikor mogoče popolno svetoletno spoved! Priti moramo do resničnega spreobrnjenja, ki je tudi pogoj za pridobivanje svetoletnega odpustka.

3. Naj bi prišlo do poravnave in sloge v družinah, soseskah, vaseh, župnijah, do sprave med generacijami in tudi z ljudmi, ki drugače mislijo.

4. Dela ljubezni do bližnjega: odpreti oči za stiske bližnjega, za bočne, trpeče, ostarele, osamljene, dvomeče in za tiste, ki iščejo ali nimajo pravega življenjskega cilja.

• Papež zelo priporoča, naj bi v svetem letu oživel LJUDSKE POBOŽNOSTI, npr. rožni venec, križev pot in razne litanije.

kaj pomeni pravzaprav beseda „diakonija“?

dajati največ

Končujemo s TV-nanizanko ZAKAJ KRISTJANI VERUJEMO?

Zdravnik Scholz se je vrnil iz ZDA. Od zdravnika Sriyananda in sestre Neže zve, da je bolničarka Marjana svojo službo v bolnišnici odpovedala in da sedaj dela pri neki organizaciji za nego starih ljudi po domovih.

Marjana je na delu pri stari gospej Immermann, s katero se pogovarja:

GOSPA: Kako to, da ste tukaj?

MARJANA: Na mojem seznamu ste.

GOSPA: Ali ne morete početi kaj boljšega? Vam pa res ne bi bilo treba tega delati.

MARJANA: Odkod pa veste, kaj bi morala početi?

Kasneje hoče Marjana gospo potolažiti.

GOSPA: Meni ni treba dolgo pre-

mišljevati: stara in bolna sem. Verjemite mi, da mi ni do smeha.

MARJANA: Gospa Schlick ima sivo mreno. Oslepela bo.

GOSPA: Gospa tu nasproti je pa že slepa. Ali mislite, da mi to, če gre drugim še slabše kot meni, kaj koristi? Ali kaj koristi vam, če ima kakšna druga ženska še več smole v ljubezni, kot jo imate vi?

MARJANA: Kako vam je pa prišlo na misel, da imam jaz smolo v ljubezni?

GOSPA: Ko bi imeli srečo v njej, ne bi bili tukaj. Vse bolničarke, ki so bile doslej tukaj, so bile ali stare več kot petdeset let ali pa so imele ljubezenske skrbi. In ko so se jih znebile, so bile tudi one preč.

Stara gospa je trmasta in še dalje poizveduje od Marjane, zakaj je prevzela to delo.

GOSPA: Vi torej ne delate tega iz

ljubezenskih skrbi? Morda delate iz krščanske ljubezni do bližnjega?

MARJANA: O tem ni govora.

GOSPA: Ne vem... Včeraj ste me poslušali. Za to niste plačani. Čiščenje, pospravljanje postelje, pranje, menjanje spalne srajce, pripravljanje hrane — za vse to ste plačani. A za poslušanje? Ne. To delate zastonj.

Ko Marjana odhaja, gospej obljubi, da bo naslednji dan prišla morda nekoliko prej.

V bolnici se zdravnik Sriyananda in sestra Neža prav tako menita o nagibih, zaradi katerih je Marjana zamenjala službo.

ZDRAVNIK: S kakšnim duhom bi morala to početi, da bi bilo krščansko?

S. NEŽA: Z duhom diakonije.

ZDRAVNIK: Kaj to pomeni?

S. NEŽA: Služiti v ljubezni.

ZDRAVNIK: Ali ni to malo prezahtevno?

S. NEŽA: Ja, ljubezen je največ, kar more kdo dati. To „največ“ kljub temu dajati — naredi iz nekoga kristjana. Skrb za stare ljudi brez ljubezni je nekrščanska. To spravi služenje na najnižjo stopnjo — in spravlja tistega, ki je navidez

ne daj lačnemu le ribe, nauči ga tudi ribolova!

Pomoč ljudem, ki so je potrebni, mora biti resnična, uspešna, če naj bo res pomoč. To pa pomeni več stvari:

- Ni dovolj, da pomoč le lajša trpljenje, marveč mora, kolikor se da, tudi odpravljati korenine trpljenja. „Daj lačnemu ribo, pa bo en dan siti! Nauči ga ribolova, pa ne bo nikdar več lačen!“ je stalo na plakatu neke cerkvene dobrodelne organizacije.

- Pomoč mora biti načrtna, organizirana in stalna. Ne zadoščajo posamična samodejna dejanja. Javne (državne, cerkvene) in zasebne organizacije bodo imele na tem področju vedno dovolj dela.

- Pomoč mora biti usmerjena v samopomoč. Če zgradi npr. neko avtomobilsko podjetje tovarno v Braziliji, bo dobilo nekaj tamkajšnjih ljudi delo. Če pa pusti tovarna tam tudi dobiček in ga ne terja nazaj v Evropo, bo dobilo v Braziliji delo še več ljudi, zgradili bodo stanovanja, šole, bolnišnice...

- Poleg tega mora resnična pomoč ostati vedno človeka vredna: potrebnega ne sme narediti za predmet političnega manipuliranja ali gospodarskega izkoriščanja.

Kristjani moramo v družbeno dogajanje vstopiti polno: vanjo moramo vnašati evangeljska načela resnice, pravice, svobode, ljubezni. Neprestano moramo zahtevati človekove pravice za vse. Ne smemo se utruditi ponavljati, da je družbeni sistem, ki ni zgrajen na volji naroda, načelno nemoralen, čeprav mednarodno dejansko priznan.

brezdušnost moderne družbe

Nemški škofje so v listini skupne sinode omenili te-le vrste trpljenja in stisk v ZR Nemčiji:

- 2 milijona ljudi je odvisnih od socialne pomoči;
- na tisoče otrok na leto je trpinčenih in več kot tisoč jih za tem umrje;
- vsaj pol milijona ljudi je brez strehe;
- 4 milijone je prizadetih, od tega pol milijona živčno in čustveno;
- 1 milijon je alkoholikov;
- narašča število starih ljudi, za katerih težave še ni rešitve;

• 14 tisoč ljudi je leta 1974 poskušalo narediti samomor, med njimi veliko mladih in celo otrok.

Poleg tega je še mnogo drugega trpljenja, ki ga škofje niso omenili:

- mnogi ljudje so brez stanovanja in dela;
- otroci in mladi brez toplote doma uhajajo zdoma in pristanejo čisto v slabi družbi;
- družine, ki so si s težavo kupile hišo, jo morajo spet prodati, ker ne morejo več plačevati dolgov zanj;
- slabotni so v nevarnosti za poštenje;
- osamljeni in bolni;
- obremenjeni in izčrpani;
- nepomoglivi in obupani.

Moderna država — in to velja za vsako državo — skuša sicer s svojo zakonodajo in ustanovami odpravljati vse to zlo, a mu ni kos. Posebno še zato ne, ker ostaja ta pomoč pogosto uradno mrlja, ker ji manjka ljubezni. Tu imamo kristjani veliko dolžnost in veliko šanso.

oskrbovan, v sramoto ... Mislím, da zahteva krščanstvo dvoje: prvič, v duhu ljubezni negovati bolnike, nasičevati lačne, tolažiti obupane itd. V duhu ljubezni, gospod doktor, ne od 8.00 do 14.00, ob nedeljah in praznikih pa zaprto ...

ZDRAVNIK: In drugič?

S. NEŽA: In drugič, se poglobiti.

ZDRAVNIK: Kako se poglobiti?

marveč se vprašati: zakaj so zboleli? Lačnim ne le skuhati juho, ampak ugotoviti: zakaj nimajo hrane? Obupanim ne le brisati solz, temveč raziskati: kaj jih žene v obup? In potem se bojevati proti vzroku.

ZDRAVNIK: Bojevati se — je to krščansko?

S. NEŽA: Bojevati se proti neurejenostim. Tudi politično. Tudi to je diakonija. Svet delati bolj človeški. To je ena najvažnejših dolžnosti Cerkve sploh.

Sestra Neža upa, da Marjana dela v tem duhu. In sicer v svojem interesu.

S. NEŽA: Vzemimo, da „negujem stare ljudi“ brez ljubezni. To je v škodo ne le starim ljudem, ki jih negujem brez ljubezni, marveč tudi meni.

ZDRAVNIK: Kako naj bi bilo to v škodo meni?

S. NEŽA: Ne vem. A verujem to. Morebiti tako, ker ta dar, da lahko ljubim, izgubljam — vedno bolj, ne da bi to opazila — ko z ljudmi ravnám vedno bolj kot s predmeti, ki jih čistim, snažim, spravljám v red. Ko jaz, ki sem ja človek, izgubljam svojo človečnost, sama postajam predmet — ali razumete? Stvar brez srca. Brez duše ... To moram vse-kakor nekoč plačati, prej ali kasneje.

Zdravnik Scholz naleti na Marjano, ko pride ta od stare žene. Očita ji, da ga je s tem, ko se je umaknila iz bolnišnice, takorekoč obtožila.

Marjana mu odgovori, da se pri njem ne počuti več dobro: ne more preboleti, da je bil tako vesel, ko je izgubila otroka; da tako trdno zatrjuje, da po smrti ni ničesar več, in da se zdi sam sebi tako pravičen. Potem odide negovat drugo starko. („Na tem področju se moram še marsičesa naučiti.“)

Zdravnik Scholz bo nanjo čakal, tudi če bo dolgo treba. Če ona propade, bo na koncu najbrž tudi on.

● V naši družbi z veliko blaginjo živi mnogo ljudi, ki te blaginje niso deležni. Tem je treba učinkovito pomagati. Ta pomoč mora biti pred-

(dalje na strani 32)

mati goji lepoto

Človek mora biti v vsaki življenjski dobi urejen, snajen, tudi na zunaj lep. Lep za svojega zakonskega tovariša in za svoje otroke, pa tudi sam zase.

Lahko si predstavimo, kako se zjutraj mož poslovi od doma s temle vtisom: žena je še neumlta, nepočesana, še v jutranji halji — na delovnem mestu pa sreča mož lepo urejeno, okusno oblečeno tajnico. V kakšno skušnjavo žene zanemarjena žena svojega moža!

Neko dekle mi je nekoč reklo: „Že mnogokrat sem hotela svojo mamo prositi, naj vendar ne bo tako zapuščena, ko pridem domov s svojim prijateljem. Vsakič me je sram.“

Starši imamo nalogo, da vzgajamo okus svojih otrok že od mladih nog. Že majhen otrok mora občutiti: moja mama mi češe lase, ne samo da jih zravna, marveč tudi da preizkuša, kakšna pričeska mi bolj prištolji. Ta skušnja je še posebno pomembna za deklice.

Brezsrčno je, če mora žena spet in spet poslušati, kako ni več tako čedna kot ob poroki. Nekaj časa se bo krčevito prizadevala, da bi se napravila lepšo. Če kljub temu spet sliši grajo, odneha in se zanemari. Rajši ji recite, da jo imate danes, po toliko letih zakona, prav tako radi kot nekoč in da vam je danes še prav tako najlepša.

Sicer pa z leti človek spozna, da je človekova glavna lepota znotraj: zvestoba, zaupljivost, predanost, ljubezen.

Ernest Ell: MODRI STARŠI — SREČNI OTROCI

papežev pogum

Papeževa pot v Srednjo Ameriko je bila takorekoč pot na sod smodnika: leve in desne diktature, gverila, atentatorji... A je vseeno šel. Po romanu „Svetniki gredo v pekel“?

Od obiska osmih držav je bila najbolj tvegana pot v tri od njih: v Nikaragvo z marksistično diktaturo, v San Salvador z desničarsko diktaturo in v Gvatemalo z evangeličanskim sektašem Rios Monttom na vladi, ki je dal ugrabiti in pobiti že cele vrste katoliških duhovnikov in njihovih pomočnikov.

● Na vsej poti je papež dosledno odklanjal sleherno povezavo krščanstva z materialističnimi svetovnimi nazori. „Cerkve zavrača takó materialistično usmeritev čisto gospodarskega kapitalizma, kakor tudi materialistični kolektivizem: oba zatirata človekovo dostojanstvo.“

● V skladu s tem je odklonil „ljudsko Cerkve“ v Nikaragvi, ki je le tvorba tamkajšnjih marksističnih oblastnikov za utrditev njihove diktature. Papež se je zavzemal za enotnost Cerkve zato, da se bo ta „lahko upirala raznim oblikam materializma, s katerimi se sooča“.

● Papež je ob obisku večkrat najostreje obsodil izkoriščanje in socialne krivice ter branil človekove pravice za vse, tudi za najbolj potisnjene na rob, za Indijance. Zavzemal se je za odpravo revščine, lakote in nepismenosti.

● Pri tem je kot pot do pravične družbe povsem jasno odklonil sleherno nasilje atentatov, revolucij in gveril. „V prizadevanju za večjo pravičnost se ne smete prepustiti skušnjavi nasilja, oborožene gverile, egoističnega razrednega boja.“

● Kot pravilno smer do pravičnosti je poudaril reforme, preustroj družbe na osnovi socialnega nauka Cerkve, ki temelji na sporazumevanju med družbenimi sloji. Zagovarjal je mir in dialog, a „ta je težaven in jalov, če nekateri sogovorniki podlegajo svetovnim nazorom, ki vidijo gonilno silo zgodovine v boju“.

● Od duhovnikov, ki sodelujejo s tamkajšnjimi diktaturami, je odločno terjal, da se s te napačne poti takoj umaknejo.

(nadaljevanje s strani 3)

tudi inozemska gradbena podjetja iz osmih evropskih držav. Podjetja so predstavila takšno stanovanjsko gradnjo, ki upošteva varčevanje z energijo. Poudarek je bil tudi na sodobni strojni opremljenosti v gradbeništvu. Slovenska gradbena podjetja so predstavila svoj „Zeleni proizvodni program“, ki obsega stroje za melioracijo kmetijskih zemljišč in načrte za gradnjo kmetijskih objektov.

LENART V SLOVENSKIH GORICAH

Veseli večer v gostišču Črni les je zelo dobro uspel. Nastopili so domači ansambli okoliških krajev. Skupina kmečkih žensk iz Zavrha je gostom pripravila obilno domačo večerjo: gobovo juho z ajdovimi žganci, kmečko pojedino in izbrane sladke jedi iz krušne peči. Združenje gostinstvo in trgovina bo priredilo še več podobnih večerov, ki naj bi v teh krajih dvignili zanimanje za kmečki turizem. Ta večer je znova potrdil, da ima slovenska kuhinja dovolj pristnih jedi, tako da ji ne bi bilo treba segati po čevapčičih in ražnjičih.

LJUBLJANA

V Prešernovi dvorani je Slovenska akademija znanosti in umetnosti pripravila razstavo o delu akademika dr. Antona Slodnjaka. Poleg številnih priznanj, ki jih je naš najboljši slovenski literarno-zgodovinski raziskovalec dobil doma in v tujini, si je bilo mogoče ogledati vse njegove literarne zgodovine, biografske romane o Prešernu, Levstiku in Cankarju ter številne razprave. Razstavljene so bili tudi njegovi rokopisi in fotografije.

LJUBLJANA

V Moderni galeriji so aprila odprli razstavo „Šestdeset grafičnih variacij na Dürerjeva dela sodobnih likovnih umetnikov od Anderla do Zimmermanna“. Razstavljenih je bilo tudi deset Dürerjevih znanih grafik. Generalni konzul Zvezne republike Nemčije se je udeležil otvoritve razstave in imel predavanje o tem znamenitem slikarju.

LJUBLJANA

Lesni in gozdarski strokovnjaki iz dvajsetih dežel Afrike, Azije, Latinske

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

DRUŽINA: STVARI, KI ME ŽULIJO

V *Družini*, kakor tudi v drugih verskih listih in knjigah, še bolj pa v takih, ki se pod krščanskim naličjem le skrivajo, najdemo bolj ali manj odkrito simpatiziranje z upornimi duhovniki z leve, na primer v Zahodni Evropi in obeh Amerikah. Ali se veličina duhovništva res kaže v drznih ali pikrih besedah, naslovljenih na papeža?

Po Rotarjevem pisanju v *Naših razgledih* je vera in Cerkev pri nas v razsulu. Zato se človek tako zelo čudi, da se mnogi v vero in Cerkev še vedno tako zaletavajo. Saj umirajoče živali ne brca še tako krut človek! To pa seveda ne velja za najrazličnejše sektaše, ki so posebno živahni po šolah.

Po naključju sem dobil v roke glasilo krajevne skupnosti Brezje *Breza*. Marsikaj zanimivega sem našel v njem. Najbolj razvejana in tudi donosna je dejavnost turističnega društva. Kar lep dohodek ima, čeprav ni na Brezjah nobenega turističnega objekta. Človek se sprašuje, odkod toliko denarja. Seveda boste odgovorili, da cerkev privablja romarje, ki pustijo pač vsaj nekaj denarja za parkiranje in še za marsikaj drugega. Pa mislite, da je to kje v poročilu omenjeno? Kje pa!, to bi bil smrtni greh.

Pač pa lahko na 11. strani beremo naslednje: „Mladinska organizacija se je udeleževala na področju športa, kulture in gasilskega podmladka. Vse premalo pa je bilo napravljenega na področju idejnopolitičnega dela. Čestokrat smo opozarjali, da mlade preveč povezuje v njihovo delo Cerkev, saj so zadnje čase tam razne prireditve, ki spadajo v naš novi dom. Mlade vabijo in vodijo na izlete ali celo na počitnice in podobno. Na sejah smo se menili, da bomo o tem še večkrat govorili, vendar nam je čas ušel. V prihodnje moramo zavzeti določena stališča in kritično oceniti, kaj je naša skupna naloga za rešitev problema.“

Ko to bere, pride človeku na misel: „Grizeš roko, ki ti daje kruh!“ Vsak drug komentar o tem skrivnem napadu na svobodo duha in izbire s strani staršev in otrok, je odveč...

... sem bral v svetnem časopisu, da je papež Janez Pavel II. posvetil p. Maksimilijana Kolbeja za kanonika.

P. J.

DRUŽINA, Ljubljana, 20. feb. 83/6.

DIE WELT: KARDINAL OPOZARJA BEOGRAJSKI REŽIM

Hrvaški nadškof Kuharić, pred kratkim imenovan za kardinala, je zahteval za jugoslovanske občane svobodo vesti in vere. V prenapolnjeni zagrebški stolnici je terjal „resnično svobodo vere kot tudi pravico slehernika, da živi po svojem prepričanju“.

Vsak vojak, vsak učitelj in vsak učenec, tako kardinal, ima pravico do življenja po svoji veri. S temi besedami je Kuharić meril na to, da velja v državnih ustanovah komunistične Jugoslavije brezboštvo za obvezni svetovni nazor. Opozoril je na to, da je pravica do verske svobode zapisana v mednarodnih listinah.

Za merilo človečnosti neke družbene ureditve je kardinal navedel ravnanje z jetniki. V Jugoslaviji duhovniki jetnikov po zaporih ne smejo obiskovati. A tudi jetnik — pa naj gre za kriminalnega ali političnega obsojenca — ima pravico do človekovega dostojanstva.

Splitski nadškof Franić je med slovesno mašo označil Hrvate za „taborski zid rimsko-katoliške Cerkve na Balkanu“. Hrvaška Cerkve bo božjo besedo oznanjala brez ozira na to, ali je komu všeč ali ne. Obrnjen h kardinalu Kuhariću je zaklical: „Vi pojdite v besedi in dejanju pred nami, mi bomo šli za vami!“

DIE WELT, Hamburg, 1. mar. 83/1

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG:

„SVETOVNONAZORSKE TEŽAVE“ V JUGOSLAVIJI

CK ZKJ je na razpravljanje o osebnih svoboščinah, ki se zadnji čas v jugoslovanski javnosti močneje razvija, ostro odgovoril. Član predsedstva CK ZKJ Kiro Hadži-Vasilev je v nekem govoru dejal, da partija pritiskom ne bo popustila in da ne bo v smeri demokracije zahodnega kova storila niti enega samega koraka. Na plenarni seji CK je dalje omenil, da obstajajo v jugoslovanski kulturi in umetnosti, v družbenih znanostih in izobraževanju „velike svetovnonazorsko-družbene težave“. Govorice o napetostih med KP in razumništvom pa je označil za izmišljotino.

Menil je, da hočejo posamezniki uzakoniti tako imenovani politični pluralizem in večstrankarski sistem meščansko-demokracijskega kova. Hadži-Vasilev je rekel: „Če nekateri dozdevni marksisti s svojo razlago ustvarjajo svobode popuščajo farizejskemu buržoaznemu pojmovanju napačnih posameznikovih svoboščin, potem jim želimo ‚srečno pot‘. A ti ne smejo pričakovati, da se bo ZKJ v teh vprašanjih odpovedala svoji trdni politiki in svojim prepričanjem.“

Hadži-Vasilev je očital jugoslovanskim emigrantom, da poskušajo ustvariti v tujini enotno fronto proti Jugoslaviji.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 2. mar. 83/9.

DER SPIEGEL

„V TEM SISTEMU NI NIČ ZDRAVEGA“

SPIEGEL: Ali se ni tako poveljevana misel, da naj delavci svoje tovarne, občani pa svoje občine sami upravljajo, že zdavnaj pokazala v življenju za nerabno?

DJILAS: Ja, pokazala se je za neuspešno. Samoupravljanja se je vedno bolj polastila partija. V delovnih svetih sedi danes najmanj 95 % partijcev. Sveti sami so se zbirokratizirali, nobenih družbenih kontrol ni. Znotraj svetov nastajajo okrog direktorjev podjetij klike. Egoizem cvetè in vsi branijo le svoje lastne majhne koristi.

SPIEGEL: Ali bi moralo biti več stalnega soodločanja, tako kot na Zahodu?

DJILAS: Sedaj trpi Jugoslavija na neki dvojnosti. Naš gospodarski vzorec vsebuje razne zahodne sestavine. Zgradba oblasti pa je ostala vzhodna: od zgradb v drugih komunističnih državah se komajda razlikuje.

SPIEGEL: Vsaka republika misli le na svojo korist.

Amerike in Jugoslavije so na seminarju, ki ga je pripravil Mednarodni center za upravljanje podjetij, razpravljali o vlogi lesnopredelovalne industrije v deželah v razvoju. Seminar je bil razdeljen na teoretični in praktični del, obravnavali pa so petnajst strokovnih del. Udeleženci so obiskali tudi lesna podjetja po Sloveniji.

KOČEVJE

Tovarna laboratorijske opreme Oprema je lani z ruskimi podjetji sklenila pogodbo, vredno tri milijone dolarjev. Naročilo so si priborili na mednarodnem sejmu. Letos pa so Rusi obseg pogodbe s tem podjetjem povečali na šest milijonov dolarjev. Ugotovili so, da so laboratoriji iz Slovenije zelo dobri, saj se lahko kosajo tudi na svetovnem trgu. Prve pošiljke so že poslali na pot. Kako veliko delo imajo letos, pa pove podatek, da bodo za transport naročene opreme potrebovali 140 tovrnjakov. Kakovost se torej le izplača.

MARIBOR

13. srečanje slovenskih lutkarjev je dobro uspelo. Lutkarji so pregledali dosedanje delo in zakoličili pot v prihodnje obdobje, ki bo zaradi znanih finančnih težav mnogo težje. Zborovanje so spremljale tudi razne predstave po Mariboru. Zelo dobro je uspela razstava lutk in osnutkov v razstavišču Sinagoga.

MARIBOR

Pročelje Alojzijeve cerkve na Glavnem trgu je letos spomladi dobilo svojo prvotno podobo. Na pobudo strokovnjakov Zavoda za spomeniško varstvo so z obnovitvenimi deli začeli lansko pomlad. Obnovili so tudi znamenito kovano ograjo pred cerkvenim vhodom.

MARIBOR

Slovensko orientalistično društvo je v razstavišču Sinagoga v Židovski ulici pripravilo razstavo izvirnih gledaliških listov, plakatov in fotografij južnovzhodnih azijskih držav.

MURSKA SOBOTA

Mešani sindikalni pevski zbor je v petnajstih letih delovanja žel mnogo pohval za gojenje prekmurske narodne

pesmi. V tem času so imeli kar štiristo nastopov doma in v tujini. Tudi jubilejni koncert je znova potrdil njihovo priljubljenost. Zbor šteje 53 članov, ki redno sodelujejo pri vajah. Večkrat so bili že v Ingolstadt v Nemčiji in seveda tudi pri porabskih Slovencih na Madžarskem. Doslej so obdelali že 200 narodnih pesmi.

MURSKA SOBOTA

Nova tovarna Konstruktor, ki so jo odprli 1. marca, se je specializirala za gradnjo montažnih objektov za kmetijske potrebe in za proizvodnjo betonskih elementov. Gradbinci so se povezali tudi z drugimi strokovnimi združenji, tako da novo podjetje lahko prevzame celotno gradnjo kmetijskih objektov. Tovarna, ki zaposluje nekaj nad 1200 delavcev in uslužbencev, naj bi letos ustvarila 280 milijonov dinarjev skupnega dohodka.

MURSKA SOBOTA

Občinska uprava se je končno le odločila, da v podjetju Blisk uvede družbeno varstvo. Podjetje je v ta nezavidljiv položaj zdrsnilo zaradi slabega in neodgovornega dela v vodstvu podjetja. Komisija je tudi ugotovila, da so bili odnosi med vodilnimi uslužbenci preveč „famiarni“. Nekateri člani osnovne organizacije ZK v tem podjetju so bili kaznovani s partijskim opominom, drugi pa so jo odnesli le s partijsko kritiko. 361 članov podjetja pa upa, da bodo ti ukrepi le kaj zalegli.

MUTA

Občinski moške in športniki iz nemškega Heiligenhausna so sredi marca obiskali to mesto, s katerim sodelujejo že od leta 1968. Športniki obeh mest so se pomerili v prijateljski tekmi. Dogovorili so se, da bodo petnajstletnico uspešnega sodelovanja proslavili s športnimi in kulturnimi prireditvami v Heiligenhausnu. Gostje so obiskali tudi slovensko glavno mesto, kjer jih je sprejel predsednik komisije za mednarodne odnose (minister za slovenske zunanje zadeve).

NOVO MESTO

Društvo dolenskih vinogradnikov je priredilo tradicionalni Teden dolenske-

DJILAS: Vzrok za birokratični nacionalizem republik je v monopolu partije nad poklicno birokracijo, pa tudi nad gospodarstvom in kulturo, ki sta s partijo tesno povezani. Prišlo je že tako daleč, da so republiške ideologije močnejše kot razredne koristi. Partija se je razkrojila v republiške partije. To se je zgodilo predvsem po Titovi smrti. Ljudi na vrhu družijo le še obdržanje oblasti in ohranitev družbenega položaja funkcionarjev.

SPIEGEL: Ali igra komunistični svetovni nazor sploh še kakšno vlogo?

DJILAS: Še vedno mora obstajati kot zakonik ravnanja, pa tudi kot obljuba množicam. Kot razumski cilj in kot svetovni nazor je pa odigral...

SPIEGEL: Svetovni nazor kot leninistični molilni mlinček?

DJILAS: Tako nekako.

SPIEGEL: Ali bi bila brez komunistične nadgradnje narodna nasprotja manjša?

DJILAS: Demokratizacija bi položaj gotovo izboljšala.

SPIEGEL: Ali ni Tito z uvedbo kolektivnega vodstva sam zakrivil teženj, ki vladanje onemogočajo?

DJILAS: V življenju se je rotacija pokazala za nesmiselno.

SPIEGEL: Da 38 let po vojni v Beogradu spet izdajajo živilske nakaznice, da stojijo ljudje pred trgovinami za pralne praške in kavo v vrstah, da ima Jugoslavija samo na Zahodu nad 55 milijard mark dolgov in da je nad en milijon brezposelnih, to je vendar polom sistema.

DJILAS: Brez dvoma. V tem sistemu ni nič zdravega. Nič v redu. Šole niso, kot bi morale biti, vseučilišča so nesposobna. Uprava ni v redu. Kraljevina Jugoslavija je bila slaba država s slabotnim vodstvom, vendar ni bilo tedaj toliko ljudi brez talentov v javnem življenju kot danes. Pri nas je kriza sistema.

SPIEGEL: Ali je bila misel Zahoda, da reši Jugoslavijo z novimi posojili v višini skoraj pet milijard dolarjev in s premostitvenimi posojili pred zlomom, pravilna?

DJILAS: Brez reform, brez sprememb sistema ni ozdravitve. Tudi 15 milijard nam ne bi nič pomagalo. Ljudje na vodstvu neprestano ponavljajo, da mora Jugoslavija brez odstopanja nadaljevati Titovo pot. Ta pa je preživetja, to je nesmisel. To pot je treba čim hitreje zapustiti. Življenje gre naprej. Poleg tega je jasno, da je Tito sam v veliki meri odgovoren za ta sistem in tako tudi za današnjo revščino.

SPIEGEL: Gospodarska nesposobnost spada k socialističnemu vsakdanu. Ali komunisti ne znajo računati?

DJILAS: Komunistični sistem je nesposoben — razen v revolucijah. Kjer so pogoji za revolucijo, tam je nekaj sposoben, kasneje pa odpove.

SPIEGEL: Kaj je pravzaprav komunizem danes?

DJILAS: Industrijski fevdalizem.

SPIEGEL: Z leninistično zahtevo po oblasti.

DJILAS: Ja. Zahodni sistem je brez slehernega dvoma boljši. Glejte, Zahod ima vse, kar ima Vzhod: socialno gotovost, bolniško zavarovanje, vse, s čimer se komunisti tako radi bahajo. A Zahod ima še več in prav ta „več“ je najvažnejši: politično svobodo in gospodarsko uspešnost... Nekega daljnega dne bo rdeče cesarstvo končalo, kot je nekoč končalo turško cesarstvo: razpad, razpad, razpad.

DER SPIEGEL, Hamburg, 14. mar. 83/148—161.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:
„SAMOUPRAVLJANJE“ POMENI PREDVSEM SEJE

Zakaj Jugoslavija ne spremeni svojega katastrofalnega gospodarskega sistema?

Do zadnje mednarodne pomoči Jugoslaviji je prišlo na ameriško pobudo: nova posojila — kajpada delno za poravnavo starih — znašajo 4,5 milijar-

de dolarjev. Čuti je glasove, da naj bi velike mednarodne denarne ustanove morale pri odobravanju posojil ravnati resneje: jugoslovanski režim naj bi že vendar spremenil gospodarski sistem, saj bi ga samó spremembe lahko ozdravile.

V zgodovini gospodarstva je to res edini primer, da se režim, ki je gospodarsko tako na psu kot jugoslovanski, trmasto upira tudi le samo delnim spremembam sistema, ki malodane ni zmožen pametnega gospodarjenja. Da ja ne bi prišlo do kakšnih „odtujenih samostojnih oblastvenih središč“ je prišlo po letu 1972 pod Kardeljem do delitve in razbitja podjetij na najmanjše delce. „Samoupravljanje“ pomeni predvsem seje; poleg tega pa ustvarja pritiske od spodaj, ki se zavzemajo za delitev slehernega dohodka, s tem pa puščajo komaj kaj denarja za nove naložbe.

S tako imenovanimi „interesnimi skupnostmi“ in „družbenim knjigovodstvom“ so nastale ogromne vzporedne plasti odvečnih uradnikov, ki požirajo veliko denarja. Nadzor nacionalne banke nad posojili in izdajanjem denarja je šibek. Podjetja se ne vidijo iz oddaj in naložb denarja, ki nimajo z njimi nobene zveze; dejansko morajo delati brez lastnega premoženja. V kmetijstvu je največja zasebna posest še vedno omejena na 10 hektarjev; ustanavljanje zasebnih zadrug je prepovedano; v mnogih pokrajinah je nakupovanje na debelo pomanjkljivo. Zasebne obrtnike slej ko prej strogo nadzorujejo in omejujejo. Neki slovenski gospodarski znanstvenik je izračunal, da bi z velikodušnostjo samó pri zasebnem kmetijstvu in zasebni obrti lahko ustvarili skoraj poldrug milijon novih delovnih mest.

Kljub dolgovom na Zahodu (18 milijard dolarjev) dobijo podjetja za prigrpodarjene dolarje v trgovini z Vzhodom — od režima — še vedno do 30% več, kot je dolar dejansko vreden.

Čisto jasno so — poleg pojavov strokovne nesposobnosti — politični strahovi tisti, ki zavirajo jugoslovanski režim pred potrebnimi reformami. Jugoslovanski komunisti nočejo pod nobenim pogojem odstopiti od svojih stališč niti za las. „Nočem videti socialističnih farmarjev,“ je pred kratkim izjavil sedanjí predsednik države Stambolić. In pri tem je ostalo. Jugoslovansko kmetijstvo, ki bi lahko meni nič tebi nič z izvozom ustvarilo dobiček, dela z izgubo. Posebno v vzhodnih delih države so gospodarski ukrepi v očeh funkcionarjev, ne nekaj samoposebi gospodarskega, marveč politično orodje mobilizacije: „Z njimi prikazujemo občanom resnost položaja!“ in mu očitno nalagajo vedno nove omejitve. Kajpada se pojavlja vprašanje, ali bodo jugoslovanski občani na dolgo roko to požirali. Nasprotna znamenja so že sedaj tu.

Nastaja vprašanje, ali se ob stalnem slabšanju položaja deli aparata komunističnih funkcionarjev ne nagibajo k nasilnim rešitvam ali celó k ponovni naslonitvi na Sovjetsko zvezo. Del ljudi (iz društev veteranov, policije, rezervnih častnikov, organizacije splošne ljudske obrambe) zagovarja ohranitev komunističnega sistema celó za ceno neodvisnosti Jugoslavije. V tistih delih države, kjer so komunisti v posebno očitnem nasprotju z večino občanov, kot npr. na Hrvaškem, postajajo takšne težnje naravnost divje.

Ali se bo iz vsega tega rodila lepega dne Sovjetom naklonjena težnja, je negotovo. Takó preprosto kot jugoslovanski govorci občasno prikazujejo zahodnim politikom in bankirjem, ki se zlahka ustrašijo, bi vse to za sedanjí jugoslovanski režim pač ne bilo — nasprotno, utegnili bi pomeniti njegov konec.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 12. mar. 83/10.

LE FIGARO:

JUGOSLAVIJA JE ZAŠLA V GOSPODARSKO KRIZO

Tri leta po svoji smrti ostaja Tito (oče, vodja, razsodnik, čigar slike še vedno krasijo sleherni izložbo, sleherni urad), vsenavzoč. Jugoslavija goji njegov spomin, še več, njegovo dediščino: samoupravni socializem. In vendar se zdi, da je „nekaj gnilega v deželi Danski“.

ga cvička, ki sodi med najpomembnejše turistične prireditve na Dolenjskem. Podelili so 133 diplom, 24 pohval in 64 priznanj za kvalitetne vinske sorte. Ocenili so kar tisoč vzorcev cvička iz brežiške, krške, novomeške, sevniške in trebanjske občine. Lani so dolenjski vinogradniki pridelali na 3800 hektarjih vinogradov kar 3,420.000 litrov vina.

NOVO MESTO

Tudi letos so v dolenjski metropoli proslavili 8. april, svetovni dan Romov. Na proslavi so predvajali dokumentarni film „Opre, Roma“ (Na noge, Romi), delo Novomeščana Filipa Robarja-Darina. Ta film je na festivalu jugoslovanskega dokumentarnega filma v Beogradu prejel zlato medaljo. Proslava naj bi izostrila zavest, da so tudi Romi enakopravni člani slovenske družbe.

PIRAN

Na seji zбора krajevne skupnosti so mnogi poslanci zahtevali, da bi v bodoče turistično takso uporabljali le za poživitev turistične ponudbe na Obali, ne pa za krpanje občinskega proračuna. Ta denar so doslej uporabljali za različne gradnje, ki niso neposredno povezane s turizmom. Tako so zgradili dijaški dom in dozidali zdravstveni dom ter uredili pokopališče. Po želji občine naj bi tudi letošnji denar šel predvsem za zidavo vrta. Zato pa naj bi padla v vodo Portoroška noč, ki je edino poživilo v poletnem dolgčasu.

PTUJ

Ljubiteljska gledališka dejavnost je v tem kraju zelo razvita. To je pokazalo tudi šesto srečanje ptujskih gledaliških skupin. Srečanje se je pričelo s predstavo Archandove „Odkritosrčne lažnivke“. Domačim društvom so se pridružile tudi skupine iz Hajdine, Leskovca, Vitomarc in Cirkove. V tej občini je bilo lani več kot sto gledaliških predstav, ki so privabile skoraj 14.000 gledalcev. Letos pripravljajo kar štiriinajst gledaliških predstav.

POSTOJNA

Obisk v Postojnski jami je bil v prvih treh mesecih za 14 odstotkov večji kot v istem obdobju lani. Jamo je obiskalo 12.100 tujih in 8224 domačih turistov. Porast števila obiskovalcev turistični

izvedenci pripisujejo dokaj ugodni smučarski sezoni na Količu, odkoder se je marsikdo podal tudi na obisk jame.

SEŽANA

V počastitev 70-letnice slovenskega pesnika, kritika in esejista Mateja Bora so v Kosovelovi knjižnici pripravili lepo uspel kulturni večer. Mladi recitatorji so predstavili pesnikova dela! Osrednja primorska knjižnica iz Kopra pa je v prostorih knjižnice odprla razstavo pesnikovih del in fotografij. Osnovnošolci in srednješolci, ki so sodelovali na tekmovanju za cankarjevo bralno značko, pa so se v soboto, 26. marca, srečali z Matejem Borom.

ŠKOFJA LOKA

Podjetje Limos, ki se je pred leti lotilo izdelave klavniške opreme, sodi sedaj med največje proizvajalce tovrstne opreme v državi. Opreмили so že 150 klavnic po državi. Tudi letos jim ne bo manjkalo dela, saj se zaradi pomanjkanja deviz mnogi kupci obračajo na to slovensko podjetje, ki po kakovosti svojih izdelkov v ničemer ne zaostaja za inozemskimi. Celo cenejši so od njih. Tudi stroga kontrola tujih tržišnih inšpekcij doslej ni našla pomanjkljivosti pri njihovih izdelkih.

TOLMIN

Občinski odbor Rdečega križa se je odločil za zbiranje zdravil, ki jih ljudje več ne rabijo. Zbrali so jih na stotine, tako da je bera presegla vsa pričakovanja. Nabiranja se je udeležilo 250 aktivistov RK iz 43 krajevnih odborov. Zdravila so izročili splošnim ambulantam. Seveda bodo bolniki ta zdravila prejeli brezplačno. Vrednost nabirke je presegla nekaj deset tisočakov.

TOLMIN

V kraju samem in v okolici je precej gostinskih stavb in domov, ki so prazni. Občina se je odločila, da te stavbe ponudi tistim organizacijam ali posameznikom, ki bi bili pripravljeni te stavbe obnoviti za potrebe turizma. Takoj se je javilo podjetje Centroslavija iz Vojvodine, ki je stari dijaški dom preuredilo v hotel odprtega tipa z dvesto ležišči. Na kupce oziroma najemnike pa čakajo še bivše gostilne Pretnar in Razor ter več gostiln v Trenti.

Jugoslavija je v polni krizi. Opazila je, a malce prekasno, da je dolgo časa živela prek svojih sredstev. Dvajset milijard dolarjev dolga (skoraj ena tretjina družbenega proizvoda), dirajoča inflacija, naraščajoča brezposelnost (po uradnih podatkih 12% delovnih občanov), zastoj industrijske proizvodnje, skrajno pomanjkanje tujih deviz... Stabilizacijska politika, za katero so se odločili pred tremi leti, je prinesla do danes le poprečne sadove.

To zimo je pomanjkanje postalo očitno: zmanjkalo je kave, olja, masla in čistil. V Zenici so zadnji čas jeklarne, ki oskrbujejo velik del mesta z ogrevanjem, prenehale ogrevati šole in kakšnih tisoč stanovanj, da so lahko še naprej zagotovile svojo proizvodnjo.

Na robu gospodarskega poloma zvoni Jugoslavija plat zvoná. „Prišel je čas zategovanja pasu,“ oznanja Mitja Ribičič, predsednik KPJ. Cene so bliskovito poskočile. V enem mesecu so se cene za živila povečale za 25%. Prav tako za premog, elektriko in kajpak za najemnine. Potem ko so se pretekla desetletja cene nevzdržno dvigale, se zdi, da je sedaj življenjska raven Jugoslovancev padla naravnost vrtoglavo.

„Obstaja neka neznanka: kje je meja zategovanja pasu?“ Za Milovana Danojića, pisatelja, pesnika, obtoženega „liberalizma“, ne nudijo uradni govori nobene prihodnosti. „Delajte, potrudite se... Takšne besede so otročje. Odgovornost je vedé razpršena.“

Kljub dobrim namenom in tolažecim izjavam voditeljev („Na pravi poti smo!“) je videti jugoslovanski gospodarski položaj vedno bolj v slepi ulici. Samoupravna pravovernost je obvezna: nič in nihče ni mogel do te ure popraviti politike neurejenih naložb. Turizem, glavni vir deviz, ki je bil že lani poprečen, grozi, da bo znova kočljiv. V zadnjem trimesečju se je baje znižal izvoz za 15%.

„50 tisoč jugoslovanskih delavcev, ki so imeli delovno mesto v zahodnih deželah, se hoče letos vrniti v Jugoslavijo. Ali bo zanje delo, ko že en milijon ljudi čaka na zaposlitev?“ se je pred kratkim spraševal tednik *Danas*.

Ali se bo gospodarska kriza spremenila v politično? „Ne,“ mi kar počez odgovarjajo v dolgih bizantinskih govorih.

Jugoslovanski komunisti, ki so zelo pozorno zasledovali razvoj krize na Poljskem (skrajša so dajali Solidarnosti pogum, kasneje so se počasi jeli izogibati sleherni opazki), dobro poznajo podobnosti med Varšavo in Beogradom.

Za nekatere ljudi je samoupravni sistem le kulisa za prikazovanje poštenosti režima. „Da pridemo iz krize,“ ponavljajo komunisti, „je potrebno še več samoupravljanja.“ Ali pa bo samo to geslo težavam kos?

Zdi se, da postaja vojaški poseg v Jugoslavijo vedno bolj možen.

Med KPJ in jugoslovanskimi razumniki so vsi mostovi podrti. Vuk Drašković, 36-letni srbski pisatelj, član KP, avtor uspešnice *Nož*, je izjavil: „Jugoslavija se ne bo zato, ker ni kave, zrušila. A če se o medvojnih zločinih zatekamo v molk, potem smo v nevarnosti... Težave med razumniki in partijo prihajajo iz tega, ker vidimo, da v nalezljivi malariji naši odgovorni streljajo na komarje, namesto da bi sušili močvirje... Znova iznajdevajo ustaše, rojene leta 1962, da bi obrnili pozornost od resničnih težav in se postavili za odrešenike jugoslovanskih narodov... Nacionalizem, liberalizem, zahodnjaštvo... to vse je zgodljano skupaj. Hočejo, da pomeni vse to eno in isto pošast. Pred desetimi leti je „protikomunist“ pomenil oporečnika. To je imelo načrtno za posledico obsodbo. Danes smo se navadili na misel, da vse to obstaja, tudi če ni mogoče tega javno dokazati. A to ni več resno. Partija je v obrambi...“

Kakšnih 350 kilometrov južno od Beograda cvetè drug nacionalizem, ta pa zares. Kosovo ima 11 tisoč km² in 1 milijon 600 tisoč prebivavcev, od tega tri četrtine Albancev. Od leta 1981 je bilo več sto Albancev poslanih v zapor. Dve, tri leta ječe za napise po stenah, nacionalistično pesem...

(dalje na strani 35)

ivan tavčar:

visoška kronika

Izidor se je vrnil na Visoko. Agata in Jurij sta ga sprejela, kakor da je vstal od mrtvih. Na Visokem je spet zavladovalo zadovoljstvo. Izidor zaradi hude rane v vojni ni mogel delati, čeprav bi silno rad.

Nekega dne sem zaspal pod gozdom in sem se zopet prebudil.

Hélas! Kako je pričela hiteti ura sredi mojih pljuč! Tik mene je sedela — Margareta Wulffingova in od mojega obraza ni odmaknila pogleda.

Čakajte, bila je pet let mlajša od mene, bila je potemtaka stara sedemtrideset let, ali bila je še vedno čedna ženska, ker njenega obraza še niso bile preorale skrbi in ne bridkosti, ki jih je preživela.

Spregovorila je: „Izidor, govorilo se je, da si slab in da bi ti prav prišla postrežba.“

Nisem hotel izreči trpke besede, a vendar sem nehote odgovoril: „Margareta, se nisi še možila?“

Sam ne vem, kako sem prišel do takega vprašanja: ni mi bilo prav vseč, da je prišla, ker je nisem klical.

„Čemu bi se možila?“ je zajokala in je še pristavila: „Lahko bi se že bila, saj je dosti moškega spola po vaseh, ki komaj čaka, da bi snedlo doto ženski, ki je sama in zapuščena.“

Tega nisem mogel tajiti. Zatorej sem le vprašal: „Kaj pa hočeš?“

Odločno je odgovorila: „Saj sem ti že povedala: postrežnica bom pri tebi. Vendar vidiš, da ti domači, ki te imajo res radi, ne morejo zmeraj streči. Na polju je delo, v hlevu je živina, in prej ko je to opravljeno, preteče čas. To pač vidiš, kako se peha Agata, pri tem pa trepeti, da boš hud, če nisi postrežen, kakor bi moral biti . . . Kar nič ne ugovarjaj!“

DOSLEJŠNJA VSEBINA:

Zgodbo pripoveduje Izidor, sin Polikarpa Khallana z Visokega.

Polikarp Izidorju tik pred smrtjo pove, da je visoški kmetiji kupil z zaplenjenim denarjem, zaradi katerega je v sporu ustrelil sobojevnika Jošta. Izidor naj pripelje Joštovo vnučkinjo Agato za gospodinjno na Visoko.

Agato ovadi Marks, brat bivše Izidorjeve neveste Margarete, da je čarovnica. Škof ukaže „poskus z vodo“. Iz reke jo reši Izidorjev brat Jurij.

Agata in Jurij se poročita. Izidor odide na vojno, kjer prebije enajst let. Na Laškem je hudo ranjen. V bolnici se sreča z Marksom. Ta mu prizna, da je Agato po krivem ovadil. To župnik v domači vasi pove s prižnice.

Ko je tako govorila in ko se ji je v očeh nabrala odločnost, je bila vseč meni, siromaku — pa je pač nespametno, da kaj takega zapišem.

A v ti vojski nisem zmagal. Kmalu se je prikazala tudi Agata na bojišču — ti dve ženski sta bili gotovo sporazumljeni — in njena vojska se je združila z Margaretino. Toliko časa sta me obdelovali z mušketai in topovi, da sem se vdal na milost in nemilost.

Privolil sem torej, da je prišla Margareta Wulffingova v hišo, da mi je stregla. In kako mi je stregla! Postavila si je pred vrata moje čumnote posteljo in če sem le malo zakašljal, malo težko zasopel iz prestreljenih prsi, je v temni noči takoj prihitela in povpraševala, ali ne potrebujem tega ali drugega.

In zopet se je lepega dne oglasila Agata Schwarzko-blerica. Imenitno je pričela govoriti, da tako ne more naprej, da je Margareta meni namenjena, da na drugega ne misli kot name in da že leta čaka in čaka. Tudi ne gre zavoljo ljudi, in da so v fari že opazili, da imam premlado postrežnico.

Kmalu sem bil okrog in okrog obdan od sovražnika in zopet sem se moral vdati. Dne 29. avgusta 1707 je naju poročil župnik gospod Janez Krstnik v poljanski cerkvi pred oltarjem Matere rožnega venca in lepo nama je govoril. A ženin je komaj stal, nevesta pa je bila vendar silno srečna in niti videla ni, kako se je sesticam obraz zavijal, ko sem hropel na njeni strani iz cerkve mimo množice, ki je prišla past svojo radovednost.

Tisti dan so prenesli posteljo moje strežnice v mojo čumnato, in Margareta Wulffingova je postala moja prava in resnična žena.

Stregla mi je kakor prej. Kuhala mi je vse mogoče reči in skoraj nikdar me ni puščala samega. A vzlic temu je tudi pri hiši delala, kolikor je največ mogla. Vse jo je ljubilo, predvsem pa sem jo imel rad jaz, njen pravi zakonski mož.

Gospod Janez Krstnik je velikokrat govoril, da bo dobila, če umrje in če bo še on v Poljanah takrat, na kamen napis „Margaretha coelo clemente fruitur“, kar se menda pravi: Margareta je čisto gotovo deležna popolnega nebeškega kraljestva.

PRIPISANO:

Jaz, Georgius Postumus, sin očeta Izidorja, rojen po njegovi smrti, ki mi živi še vedno čez vsé ljubljena mati, Margareta Wulffingova, sedaj sedemnajst let star in v šoli pri ljubljanskih očetih jezuitih, potrjujem in pričam, da je naš oče Izidor v Gospodu sklenil svoje dneve 20. decembra 1710. Poklican je bil od tod in lahko je umrl in prehudih bolečin mu ob smrtni uri ni bilo prenašati. Tisti dan, ko je umrl, je dopoldne še okrog lazil, popoldne pa je zaspal in na oni svet se je preselil kakor rumen jesenski listič, ki ga je lahna sapa spihljala z veje. Počiva na pokopališču sv. Martina v Poljanah, in izpolnjuje se nad njim besede „Parva domus — magna quies“, kar se pravi po naše: Mala hišica — velik počitek . . . Bog mu dodeli ta počitek, nam pa blagoslovi Visoko, ker smo potrebni tega blagoslova, morda ne manj, kakor ga je bil potreben Polikarp Khallan, prvi gospodar dveh kmetij na Visokem.

Težko je namreč ležala Gospodova roka nad otroki, in skoraj se zavedamo, da pred božjo milostjo še ni zadušeno krvi, po Polikarpu prelit, in ne življenju Jošta Schwarzkoblerja, ki je bilo pregrešno.

Šiba božja nas je tepla. Leta 1716 se je priklatila s srbskih bojišč neusmiljena morilka, divja kužna bolezen. Na Visokem je pograbila in pokončala gospodarja Jurija in najstarejšega otroka, Marijo Ano, tako da smo imeli v enem tednu dva pogreba.

Sedaj še živita obe materi in Suzana, hči Jurija, ter jaz, Georgius Postumus, sin Izidorja. Na štirih očeh počivajo potemtakem prihodnji časi višokih dveh kmetij.

Mati Margareta in mati Agata stikata dostikrat sivi glavi skupaj in čebljata kakor dve račici pri vodnjaku.

Moja mati pa mi je tu in tam v svoji posvetni zaslepljenosti prikrito in sramežljivo nekako namigavala to ali ono. Tudi devetnajstletna Suzana me časih preseneti s pogledom, ki skoraj ni dopuščen med najbližjimi sorodniki.

Vse v meni pa hrepeni, da bi dal svoje telo oltarju in da bi opravljal sveto službo za duše onih, ki so se na višokem dvorcu pred mano s sveta ločili in ki še vedno iščejo božjega usmiljenja. Ko je vendar na svetu zame najlepša ženska moja dobra in ljuba mati Margareta in ko vendar nikjer in nikakor ne opazim razlike med mlado in staro žensko — kako naj se dotaknem druge ženske, bodisi da bi bila to naša drobna Suzana? Sam

„Sem Rib'nčan Urban . . .“

Bog ve, kako naj se rešim iz stiske, v kateri zdihujem k Njemu.

Tukaj se konča prva Visoška kronika.

konec

Zemlja domača — ni prazna beseda:
del mojega življenja je, in če se mi vzame zemlja, se mi je tudi vzelo življenje.

Ko si oglošan do kosti, ko te povsod preganjajo, kakor bi se bile gobe razpasle po tvojem telesu, te sprejme domača zemlja z istim obrazom, kot te je sprejela nekdaj, ko so te še v zibel polagali. Nisi doživel spomladi, da bi te ne objemalo njeno cvetje, in ne jeseni, da bi ti ne sipala svojih sadov.

Mogoče, da je težko umreti — moja vera to ni! — a toliko zapišem, da bi raje umrl sredi domače doline, bodisi od gladu, kot na zlatem stolu nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe.

josip jurčič

domen

domača
povest iz
srede 18.
stoletja

vodilna misel te povesti je maščevanje nezakonskega sina nad skupim nezakonskim očetom graščakom — domnov boj je „boj za osebno čast, za priznanje človekove pravice do ljubezni, do enakopravnosti, do življenja sploh“ (ivan prijatelj)

Če si starega Oralka vprašal: „Kdaj so bili Turki nazadnje v deželi?“, ti je odgovorjal: „Tačas, ko jih je bil tisti Domen pripeljal — Bog mu grehe odpusti!“

In če si mu bil siten in si dalje popraševal: „Vi, kdaj pa je bilo to?“, je stari, zgubani možiček vselej odgovoril: „I, kaj meniš, to je že davno! Ko sem jaz pastirčeval in še bos hodil — tega je že obilo, dve manj ko sedemdeset — ta čas se je bil rajnki Habjan, oče starega, drugič oženil. Domen pa je bil Turke prignal, ko je Habjan ravno v zibelki ležal. Le seštej, koliko let je že tega!“

Pri taki priliki je imel Oralek navado, pipico sneti iz ust, strkati jo ob noht pri palcu, stisniti jo med kolena in počasi in na dolgo praviti o Domnu ali, kakor se to ime bere v litanijah, o „Damijanu“.

Ko bi imel tako pamet, da bi si bil mogel Oralkovo povest do besede zapomniti, bi jo častitim bravcem rad v starčevem jeziku povedal. A ker sem si jo ohranil v spominu le po vsebini, jo hočem priobčiti s svojo besedo.

Neka deklica v vasi (ime nič ne dé) je bila tako srečna, da je zavaljo svoje brhkosti zaslovela v deveto vas.

Ali ni je sreče brez nesreče. Tako je tudi ona imela svoje križe in težave: manjkalo ji je svetnega premoženja. Edino ta napaka je kazila, da je niso šteli za najlepšo ter da se snubač le ni hotel in ni hotel prikazati.

Kjer je pa že ena nesreča, se le prerada vgnezdí še druga, včasih sedemkrat hujša od prve. Tako se je primerilo tudi naši ubogi deklici, da ji je, ko je že mladostna lepota jemala slovo, deviška nedolžnost splavala po vodi in je prišel na svet majhen posiljenček, ki so ga krstili za Domna, ker je zagledal beli svet ravno na dan Kozma in Damijana.

Mlada mati, preganjana in psavana, ni vedela, kam z malim črvčkom, ki se ni zadolžil z drugim, kakor da se je predrznil roditi se. Nihče ga ni hotel pod streho.

OZNAKA:

Domen je druga večja povest mladega Jurčiča in je nastala pozimi 1863—1864. Jurčič sam jo je označil za „domačo povest iz prejšnjega veka“, torej iz 18. stoletja. Godi se okrog leta 1750.

Je to zgodovinska povest, ki je kot prva vnesla v slovensko književnost motiv vojaškega beguna. V njej je Jurčič prikazal pokvarjenost denarnega mogočnika in njegovo нравno propadanje. Med graščakom in vaškimi reveži zija globok prepad.

Povest odlikuje jasna zgradba, krepko orisani značaji in živ jezik.

Jurčič je začel obnavljati, kar mu je pripovedoval ded in drugi stari ljudje. Pri tem pa je to, kar je slišal, kmalu začel bogatiti s podobami, porojenimi iz lastne domišljije in lastnega opazovanja.

V tej revii se je je usmilil Jur-rec, nič napačen mož, in vzel dete za rejenca. Imel je potem dečka skoraj kakor za svojega. Ko je Domen dorastel, mu je bil hlapec in na pol gospodar. Tudi njegovi materi je dal Jur-rec, ko se je postarala, kočo na koncu vasi, da ji ni bilo treba več delati kakor dekli.

Domen je bil čvrst mladenič, po moči kos vsakemu v okolici. Imel je baje posebno lepe črne oči, sicer pa ničesar drugega, kar iščejo ljudje, zlasti deklič, na človeku, da rekó potem: „Lep je!“

Vendar svet je poreden, kar je Adam odkrnil jabolka. Tako so tudi nekateri govorili, da ni nihče tako svetlega pogleda kakor Domen, če ga kdo ujezi. Tega pa ni trdil vsak, ker ga ni bilo lahko videti v jezi.

Bil je tiha, dobra duša, malo besedi mu je šlo prek zob, nikoli nobena nepotrebna. Eni, posebno stari ljudje, so ga hvalili, da je moder, drugi pa so odkimavali, rekši: „Jaz ne zaupam veliko temu človeku. Tiha voda jezo ve podira, pravi star pregovor.“ Zopet drugi so dejali: „Taki ljudje so najboljši, če se obrnejo k dobremu; največji hudodelci pa, če se nagnejo k hudobi.“

Jurec je imel osemnajst let staro hčer Anko. Oralek je trdil, da ni bilo takega dekleta v fari, pa tudi ne poprej ne pozneje ga ne bo, kakor je bila Jurčeva Anka. Jurcu se je dobro zdelo v srce, da bo lahko dobil zeta kot nihče v vasi. „Čedna deklica,“ je včasih mislil na samem, „in pa če še ni čisto brez vsega, taka se že lepo odpravi od hiše ali pa dobi k hiši kaj čednega.“

Pretekli predpust je že menil, da dobi zeta; kajti poprašal je bil mladenič, bogat in negrd, za deklico. Gospodar bi se ga ne bil branil, a hči je imela neke muhe. Precej pri prvi besedi je snubca odpodila, rekši: „Ne morem.“

Jurcu to ni bilo pogodu, tembolj, ker mu ni vedela povedati vzroka.

„Zakaj ga nečeš?“ je godrnjal, „bogati je, lep je, premlad ni ne on ne ti. Ne vem in ne vidim, zakaj bi takega ženina odganjala. Pa delaj, kakor hočeš, to ti povem, če boš imela trmo, boš v zakon trmo dobila.“

Zatem se je Jurec nekaj dni jezo držal. Znotraj pa ga je grizlo: „Kaj, ko bi se ji po glavi mlelo kaj, kar ne gre v mojo vrečo!“

Ljudje so si skrivaj šepetali, zakaj Anka ženina ni marala. Skoraj vsi so bili enih misli, da ravna nespametno. Gotovega pa ni nihče nič vedel, zakaj. Če so tovarišice Anko samo povprašale, je li res ali ne, kar se govori, je bila vselej huda in je odgovorila: „Jaz ne vem, kaj sem komu storila, da ravno mene ne pustè jeziki pri miru.“

Zunaj je ležala vrhu gostega snega tema. Mraz je bilo, da se je vse umikalo v gorke izbe. Živega človeka ni bilo na vasi. Le tu pa tam je rojil in lajal kak pes, zvest varuh gospodarjevega domovja in svoje lastne pasje lope za hlevom, z ogla na ogel. Tu in tam so se bile ženske že usedle za brenčeči kolovrat, stare matere za peč.

Konec vasi je tudi v Jurčevi hiši sedela vsa družina, od gospodarja do pastirja, okrog velikega omizja pri kmečki večerji.

Gospodar je bil danes slabe volje. Z jezo je rezal kruh, nikogar ni nič vprašal, nič odgovarjal. Čelo se mu je vedno grbančilo in obrvi so mu lezle vkup.

Ko so hlapci in dekle videli, da mu nekaj ni povšeči, so vsi molčali, celó hči ni zinila besede.

„Kaj neki mu je?“ sta ugibala hlapca, „v koprivah se menda ni opekeli, saj je sneg.“

Po večerji pa reče Jurec družini: „Nocoj ne boste predle, ve dekle, tudi ne bomo skupaj molili, le pojdite spat! Ti pa, Domen, ostani tukaj, da ti nekaj povem!“

SORICA, ljubka gorska vas ob izviru Sore, pod prisojnimi bregovi krajnih bohinjskih gor.

Vsi se izmuzajo ven, toda neradi, ker je vsakega mikalo slišati, kako bo gospodar Domnu govoril. Kaj mu bo povedal, to se jim je kar dozdevalo.

„A kdo je stegnil jezik?“ so govorile dekle med seboj. „Res, nekateri ljudje morajo klopotati! Meni se Anka smili.“

Hlapci pa so se muzali Domnu, kakor bi mu hoteli reči: „Sent, za božji svet ne bi bil rad zdajle v tvoji koži!“

Nasproti Jurcu je sedel za hrastovo mizo Domen. Anka, ki ji je bil oče tudi namignil, naj počaka, je bila sedla v bolj temen kraj za vrata in očeta plaho gledala. Očetov obraz in morda njena vest ji ni nič dobrega prerokovala.

Nekoliko časa sloni stari Jurec na oglu molčé in gleda po mizi. Naposled jame z ostro besedo: „Domen, tvojo mater je vse preganjalo, nihče je ni maral. Poroditi bi te bila morala v resi kakor divja, neumna žival, in boter bi ti bil vihar, in pesem bi ti bila pela sova v zibeli na dežju! A tisti, ki se te je usmili, sem bil jaz, ja, tebe in njo sprejel pod streho.“

„Že dostikrat ste mi to pravili vi in moja mati,“ odgovori hlapec.

„Res sem ti jaz nekaterokrat to pravil, a vendar si nisi tega vtisnil v glavo. Kajti ne bi se bilo dogodilo to, kar slišim, da se je, ko bi ne bil pozabil, da si prišel v mojo

hišo brez očeta in brez pomoči. Jaz sem ti dajal streho iz usmiljenja, ko si se še hoditi učil. Pozneje si zajemal pri moji skledi, rezal si od mojega hleba, ničesar nisem zapiral pred teboj."

"To vem! Zakaj mi to pripovedujete?" odgovori nevoljno hlapec Domen.

"Če si kdaj šel z mojega doma, si vedel, da te gotovo čaka večerja. Če si česa potreboval, sem ti vse kupil, kakor svojemu sinu, ki mi ga je Bog vzel — da mi ga ne bi bil! In ko ni mogla tvoja mati več služiti, sem ji dal svojo kočo, da v njej gostuje. In od tebe nisem upal drugega, samo da mi boš hvaležen."

"Kdo pa se je predrznil reči, da nisem hvaležen?"

"Sedem cerkvá govori o tvoji nehvaležnosti — in ti si me upaš vprašati, kdo je to rekel! Zares, varal si me, a dalje me ne boš, med nama so vse vezi pretrgane. Poišči si drugega, da bo tako lepo s teboj ravnal in da mu boš tako vračal!"

Čudno je bilo videti, kako je hlapec Domen sedel uprt s prekrižanima komolcema na mizo in srepo gledal starega gospodarja, ki mu je jeza rdila upadlo lice.

"Kakšna je tista moja nehvaležnost, ki o njej govori sedem cerkvá? Jaz je ne poznam," reče hlapec.

"To je res! Tebi se ne zdi to nič, da hočeš zapeljati hčer tistega moža, ki ti je nadomestil očeta. O da bi nje-ga zadel blisk! Hudoben človek je moral biti, da se ni izdal in da ga niti tvoja mati ni upala imenovati, reva! ... Zakaj se jokaš, deklina?" se obrne oče k hčeri. "Zdaj šele vem in razumem, zakaj ti ni bilo po volji, da bi se možila po moji izbiri. Hčerka bi rada izbi-rala po svojem, rada bi takoj prvega moža, bodi tak ali tak, pošten ali berač. Seveda, stari naj godrnja in govo-ri, kar hoče, naj misli in namerja, kakor že bodi! A ne bo obveljalo tako, kakor se bo godilo v tvoji glavi! Ne, dokler bo na moji roki mezinček gibal! Le dobro me po-slušaj!"

"Nikdar nisem zinil vaši hčeri nespodobne besede,"

reče hlapec Domen. "Da sem jo pa videl rajši ko vsakega človeka na svetu, je bilo zato, ker sem menil, da ni tako nemogoče, česar si želim jaz in — če se ne motim — tudi ona. Delal sem vam pridno, kakor bi bili moj oče, celó še bolj. Ne vem, kakšen sin bi se bil bolj trudil množiti vaše bogastvo ko jaz. Dobro me poznate. Je li potem tako nemogoče, da dovolite — in jaz in Anka bova srečna."

"Kaj ti ne trešči v glavo, hlapče!" zagrmí stari. "Kaj še, jaz bi ti dajal hčer! Res je, če psu ponudiš grizljaj kruha, te šavsne za roko. Kam človek zaide!" Ko to reče, vstane stari mož izza mize in čudé se in godrnjaje gre dvakrat od mize do vrat.

"Domen, da ti naravnost povem: rad sem te imel, rajši ko vsakega hlapca, dokler si bil pameten, do nocojšnjega večera, ko mi je gospod Sova povedal, kako ljudje govoré o moji hiši. Zmerom sem imel namen, dati ti v last kolibo, kjer tvoja mati gostuje, da bi imel kam zaha-jati na stare dni. Da bi te pa za zeta vzel, tega nisem nikdar mislil, in nisem mogel misliti, da bi se v tebi vne-lo kaj tako smešnega. Kako bi se gласil z lece oklic, ko bi oznanjevali: 'Domen, nezakonski sin očeta Nevemokate-rega, jemlje pošteno hčer poštenega moža.' Kratko in malo ne! To je neumno!"

"Tedaj jaz nisem pošten kot vi in vaša hči?" vpraša hlapec tako, da je jel Jurec govoriti za dve stopinjí pri-jazneje.

"Tega nisem rekel, Domen! A tvoj oče ni bil pošten, to sem že rekel. Ko bi imel poštenega, svetu znanega očeta, ne bi rekel. Zdaj pa ne vem, kdo si, dasi vem, kakšen si. Žal mi je, a to ti naj nikdar več ne pride na misel, da bi vzel mojo Anko."

Deklica, ki je doslej v kotu tiho jokala, je jela na glas ihteti.

"Zato boš pa pobral svoje reči," govori dalje gospo-dar, "in pojdeš, kamor te žene sreča. Poišči si drugega gospodarja! To lahko uvidiš, da v moji hiši ne moreš dalje živeti, zavoljo Anke ne, če že zavoljo jezikov."

"Še ta večer grem!" odgovori hlapec. "Bog me varuj, da bi vam bil v nadlego. Rajši pri ljudeh nečem živeti kakor po sili. In verjemite mi, zaradi tegale trenutka bi bili vi meni storili večjo dobroto, ko bi me bili pustili, da bi se bil rodil v resi sredi gozda in tam umrl."

Jurcu, ki pravzaprav ni bil napačen mož, so te besede segle v srce. "No, Domen," je rekel, "po širokem svetu je veliko sreče, jaz ti nisem nevoščljiv, Bog ve, da ne, dal ti bom že nekaj, da boš živel, in pri moji hiši imel še kdaj delo. Tega pa ne morem dovoliti, vse drugo ..."

"Ne maram ... Bog vam povrni, kar ste mi dali, da-lje nečem delati dolga. Gospod Sova mi je torej naklonil tudi to srečo, da me izganjate v zimo in v mráz iz hiše ponoči, ko privoščijo ljudje gorko mestece še psu pod klopjo! Gospod Sova me ni mogel pri vas videti, že kar sem zrastel iz otroških hlač, o tem sem prepričan. Do-bro vem, kako je name pazil, še ko sem bil pastir. Tudi vem, da je lansko leto pregovarjal župana, naj me ulovi in dá gosposki za vojaka. In zdaj je menil, da me vam mora zopet on prvi tožiti! Zakaj, vrag vedi! Jaz sem ga

pustil pri miru. Kaj mi mar! A gleda naj, kod bom zdaj hodil, ker me še ne pozna! Zadnjo mi je naredil! O, naj odgovarja, kjer hoče, če bom napravil kaj, česar si ne predstavlja!"

"Saj mi ni Sova povedal, ali sem njega imenoval?" reče stari gospodar, ki mu je zdaj prišlo na misel, kako nespameten je bil, da je povedal tožnika.

"Imenovali ste ga, morda se vam je zareklo. Toda tudi ko bi ga ne bili povedali, bi jaz uganil, kdo me je tožil. Le pustite, se bova že midva ob priliki pomenila!"

Po teh besedah pobere Domen svojo kučmo z zamizja in vstane. Deklico prime za roko in ji reče: "Nič ne jokaj, Anka! Tvoj oče so me sicer imenovali nehvaležnega, pa bodo videli, da nisem tak, kakor jim je govoril Sova in kakor govoré ljudje. Kar mene zadeva, si prosta, možič se in bodi srečna! Jaz ne bom več vprašal zate, pa tudi za kako drugo ne, kajti ko bi bil kdaj katero ljubil, bi bil samo tebe. Slišala si, da so me oče zgrda spodili." Stisne ji roko in odide.

Anka pa, ki ni mogla spregovoriti besedice, si pokrije z obema rokama obraz in joka, da se jame smiliti očetu.

"Jaz le ne vem, kako moreš biti tako nespametna. Le ne misli, da je samo ta na svetu! Ne manjka se jih, ki bodo zate in za svet boljši," je rekel oče hčeri.

"Saj ni ničesar storil, pa ste ga zgrda spodili! Ah, zame ne boste dobili nobenega, in ko bi ga tudi, jaz ga ne maram. Oče, to je preveč!"

"Jaz bi ti povedal, kako se z menoj govori — pa naj bo za drugo pot. Idi zdaj spat! Naj se ti ne sanja o njem, pustiti ga moraš vnemar. Če ti je v glavi še kaj nezmešanega razuma, moraš uvideti, da ne sme pod mojo streho dalje spati, saj si ga še do zdaj v oči bodla in on tebe."

Gospodar sname kožuh s peči, ogrne ga in ko še enkrat opomni hčer, naj se odpravi spat, odide za hlapcem.

Nekaj je moža priganjalo, da bi pogledal, kam je šel hlapec. Zakaj, sam ni vedel. Zadnje Domnove besede, ko je rekel: "Pomenila se bova s Sovo!", mu niso dale miru.

Moral si je priznati, da se je hlapec Domen tudi njemu že od nekdaj zdel grozno čuden človek. Ni ga mogel popolnoma spoznati in razumeti. Ravno zavoljo te prikrivosti ga ni mogel nikdar prav ljubiti, kakor bi ga bil sicer ljubil, in iz istega razloga ga je prijela nejevolja in ga je prešinil nekak strah, ko je slišal, da Domen rad vidi njegovo hčer.

Zaletelo se je brez možu, ko je povedal, kdo mu je to reč prvi pravil, in videl je, da je bil hlapec besedo pobral tako naglo, kakor jo je on brez premisleka izustil. "Ko bi se hotel nad njim maščevati?" je mislil stari gospodar in pot ga je obil po čelu.

Najprvo stopi v konjski hlev, kjer so spali hlapci. Drugi so še svetili, Domna pa ni bilo med njimi. Gospodaru rekó, da ga niso videli, kar so odšli iz hiše.

Hlapce opomni, naj pazijo, da ne bodo v slamo zatrosili ognja, in zapusti hlev. Korači čez dvorišče in po gazi

proti tako imenovanemu gradu, kjer je bil gospod Sova.

Gredoč se domisli, da bi bil lahko šel hlapec k sosedu. Zavije torej vstran. Zmrzli skorjasti sneg mu je olajšal pot naravnost z gazi. Kmalu pride pod sosedovo okno. Prešteje vse ljudi, sosede, ki so veseli sedeli okoli peči in okoli mize in si pravili izmišljene pripovedke in dogodke iz lastnega življenja. Vendar med njimi Domna ni bilo.

Zdaj jo ureže vsevprek čez travnik proti gradu. Ko bi kdo videl, kako je v temni noči starček urno prestopal na pol s snegom zasute razore in kotanje po njivah, bi menil, da ta človek ni nikdar že blizu sedemdeset let star.

Naenkrat pa se ustavi. Na travniku je videl mirno stati človeka, kakor bi bil iz lesa. Ko se približa, spozna Domna. Držal je v roki kol, nanj naslanjal čelo in na glas jokal.

Gospodarja je bilo skoraj strah. Tega človeka še ni videl jokati, kar je odrasel otroškim letom. Čuden in otožen glas na samotni in v mrazu v takem času, vse to mu je čudno delo.

Že bi rajši šel svojo pot mimo hlapca, pa je tega škripajoči sneg predramil, da je naglo vzdignil glavo. Hlapčeva roka stisne kolec, a ko spozna gospodarja, se pobeši. Nikomur drugemu, ki bi ga bil tako zalotil, morda ne bi prizanesel.

"Kaj pa delaš tukaj, Domen?" ga vpraša stari z mnogo prijaznejšim glasom, kakor je ž njim govoril poprej. "Kaj me zalezujete?" reče hlapec z zamolklim glasom. "Kaj vam mar jaz in moja pota? Če ste me redili, zato sem vam delal ko črna živina. Zdaj ste me izgnali ko psa! Povem vam, če boste gledali za menoj, pozabim, kdo ste mi bili! Mačka sme gledati vaši hčeri v oko, jaz ne smem."

"Domen, imej pamet! Jaz te ne zalezujem!" odgovarja stari.

"Ne? Čemu ste potem prišli semkaj?"

bo še

kje, domovina, si?
še pod triglavom, okrog karavank?
tu? preko mórja? in ni ti mejä?
(župančič)

iz našega zdomstva

anglija

V mesecu marcu smo imeli lepa srečanja po različnih krajih. O vsakem bi bilo vredno kaj povedati. Predvsem smo Bogu hvaležni za zvesto gostoljubnost naših dobrih ljudi.

V *Walesu* je bilo srečanje v znamenju mlajše generacije. V *Nuneatonu* smo tudi kar napolnili cerkev in potem Jakotovo in Jenkovo hišo. V *Derbyju* kličemo Krajškovim in Skaperjevim prirčen boglonaj, v *Rothwellu* pa Kravosovim in ostalim dobrim dušam. Namen vsake maše je med drugim gotovo tudi ta, da nas z božjo pomočjo vedno bolj združuje v eno družino. Zajčevi v *Keighleyju* so tokrat pripravili v cerkvi pravi koncert. Doma pa je Raymond Jožetov kapljico zelo pohvalno ocenil.

V *Nuneatonu* sta se marca poročila Marija Kenk in John Farman. Ponovno jima želimo polnost božjega blagoslova na njuni življenjski poti.

Na veselo svidenje na našem *Slovenskem dnevu*! Srečamo se 29. maja v Bedfordu v Christ the King Church na London Road. Začeli bomo z mašo ob 12.30. Povabite tudi svoje prijatelje!

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Velikonočne praznike smo kar lepo preživeli. Posebno do-

bro je bilo obiskano bogoslužje vigilije na veliko soboto. Na obhajilni mizi je bilo kar precej jerbasov z velikonočnimi jedili, ki jih je duhovnik blagoslovil na koncu obredov. Po maši smo imeli tudi velikonočno procesijo z Najsvetejšim po cerkvi. Naš zbor je prepeval velikonočne pesmi.

Na sam praznik smo pa imeli po maši v cerkvenem centru že tradicionalno agapo. Dogovorjeno je bilo, da bo kratka, da ne bomo ovirali gospodinji pri pripravljanju velikonočnega kosila. Pa je bilo tako prijetno, da smo se šele okrog poldne razšli.

Organista g. Zoreta so iz rehabilitacijskega centra poslali spet v bolnico, kjer je bil na nogi ponovno operiran. Vendar pa nam je za veliko soboto in nedeljo igral na orgle in vodil zbor.

V velikonočnem tednu je doma na Goričkem v Prekmurju umrla Rozalija Kerec, mati g. Viktorja Kereca. Bila je dobra verna žena in mati. G. Viktorju izraža slovenska skupnost v Linzu iskreno sožalje. Pokojne matere se bomo spomnili na tretjo velikonočno nedeljo tudi pri naši maši v uršulinski cerkvi.

Z leve proti desni:
Škofov vikar Zeininger, škof Lenič, msgr. Schwarzenberger in prof. Ciglar.

Obnova notranjščine uršulinske cerkve se še ni začela. Zato je naše bogoslužje še vedno na starem mestu. Če bodo cerkev zaprli, je dogovorjeno, da se bomo preselili h karmeličankam v Langgasse. Začetek maše pa bo šele ob 9.15 uri.

DUNAJ

Slovenska katoliška misija na Dunaju slovesno odprta — Pol leta so dunajski Slovenci že zahajali k nedeljskim mašam v 5. okraj, Einsiedlergasse 9—11. V nedeljo, 13. marca, pa je škofov vikar p. Josef Zeininger izročil slovenskemu dušnemu pastirju p. Štefanu Ferenčaku listino, v kateri mu dunajski kardinal uradno predaja rektorat cerkve Srca Jezusovega. Cerkvenopravni prevzem prostorov in slovesno odprtje Slovenske katoliške misije s sobama za sestanke in vaje ter z uradom in s stanovanjem za duhovnika sta odlikovala s svojo navzočnostjo — poleg lepega števila vernikov — ljubljanski pomožni škof Stanislav Lenič in vodja nadškofijskega dušnopastirskega urada Rudolf Schwarzenberger. Škof Lenič je v pridigi navezal na izredno sveto leto ob 1950-letnici Kristusovega trpljenja in vstajenja. Vsaka cerkev je z daritvenim oltarjem trajen spomin na Kristusov prihod pred dva tisoč leti, a hkrati stalno vabilo, da se naj vsak posameznik odzove Njegovemu klicu in tako šele omogoči svoje lastno odrešenje.

Škofa in častne goste so ob začetku božje službe pozdravili cerkveni pevci in pevke, mladinska

skupina tamburašev, na novo sestavljeni oktet Dunajskega krožka (z izjemo g. Ferenčaka vsi Korošci), z nagovorom pa novi rektor ter gospa Murko kot zastopnica župnijskega sveta.

Po škofovi maši so se verniki še dalj časa zadržali v že tradicionalni „farni kavarni“. Nato je vodja SPC povabil častne goste in najožje sodelavce na slavnostno kosilo, ki se ga je med drugimi udeležil tudi rektor Korotana p. Ivan Tomažič. Ta je pred več kot 20-imi leti poskrbel za prvo slovensko dušnopastirsko delo na Dunaju, ko še noben pastoralni urad ni mislil na to.

Na splošno je imelo praznovanje prevzema cerkve kot središča pastoralnega delovanja med dunajskimi Slovenci prijeten družinski značaj. Nedeljski program pa je bil le sklep tridnevne duhovne obnove, ki jo je skrbno vodil ljubljanski salezijanec Tone Ciglar. Naj bi njegova misel o „gradbišču“ postala v bodoče glavna smernica za razumevanje cerkvenega občestva, ki mu je nujna in bistvena podlaga nenehno, nikoli končano delovanje, sodelovanje ter vsestransko prizadevanje za skupno blaginjo, ki daleč presega versko življenje v ožjem pomenu besede.

F. J. B.

SALZBURŠKA

HALLEIN — Na cvetno nedeljo smo imeli po daljšem premoru spet slovensko mašo. Začeli smo z blagoslovom zelenja. Med mašo je bil krščen mali Kristijan Gjerkiš iz Pucha pri Halleinu. Za botra sta bila teta Marija in njen mož g. Jure Nežmah. Upajmo, da bosta starša Slavko in Jožica vzgojila otroka v dobrega kristjana predvsem z lepim vzgledom.

TENNECK — Od zadnjega poročanja smo imeli dvakrat slovensko mašo. V postu smo se tudi zbrali v dvorani k skupnemu pogovoru. Švabovi so spet poskrbeli, da nismo omagali. Veliko skrbi in dela vložijo za našo oskrbo, za kar jim moramo biti res iz srca hvaležni. Na belo nedeljo pa je bila dvorana zaprta, ker so nanovo obložili tla. Kar zunaj

*Pri krstu
Oliverja Švaba
v Tennecku.*

smo malo postali in se pogovorili, saj je bilo še kar toplo. Menili smo se, da bi organizirali obisk Slovencev v Linzu in bi jim tako vrnilo lanski njihov obisk. Če bo dovolj prijav in bomo dobili avtobus, se bomo peljali v Linz 12. junija. Spotom bomo vzeli s seboj tudi rojake iz Halleina in Salzburga.

SALZBURG — Na tiho nedeljo smo imeli lepo bogoslužje. Pri maši je asistiral in bral evangelij novi diakon g. Peter Olip. Tudi obhajilo je ljudem podelil.

Po maši so nas bogoslovci povabili v semenišče, kjer smo praznovali sv. Jožefa, pravzaprav dva Jožefa, ki sta v soboto godovala. Prav prijetno je bilo. Dogovorili smo se, da se bomo tudi po veliki noči spet tam sešli, ker v Azilu ne dobimo prostora za zbiranje. Upajmo, da bo to še marsikakšnega rojaka spet privabilo, saj je res potrebno, da pridemo tudi na razgovor skupaj.

FREILASSING — To pot so sporočila le žalostna. V nedeljo, 6. marca, je umrla za srčno kapjo ga. Barbara Namestnik, mati našega godca, ki ga vse solnograško področje dobro pozna. Dočakala je lepo starost 82 let. Lani je bila še v Tennecku na pustni prireditvi in je enkrat celo zaplesala. Pokopali so jo na Muti v torek, 8. marca. Sinu Adolfu izrekamo vsi, ki ga poznamo, iskrene sožalje.

Še bolj žalostna novica pa je, da

se je v ponedeljek, 14. marca, smrtno ponesrečil pri delu g. Vlado Imperl. Delal je na strehi, pa je izgubil ravnotežje in padel 8 metrov v globino. Odpeljali so ga v bolnico v Salzburg, kjer je še istega dne umrl. Pokojni Vlado je bil rojen 21. septembra 1947 v Podgorici, župnija Razbor pri Sevnici. Tam je bil tudi pokopan v nedeljo, 20. marca. Pokojni je vedno, če je bil v Freilassingu, prihajal k naši maši v Salzburg, pa tudi na prireditve. Zapušča ženo z dvema mladoletnima otrokoma. Izrekamo ji iskreno sožalje z željo, da bi jo Bog tolažil v njeni žalosti. Na dan pogreba je bila tudi v Salzburgu maša zanj. V aprilu se bomo pa spomnili pok. Vlada in tudi Namestnikove matere Barbare.

Zaradi bolezni se je moral zateči v bolnico v Bad Reichenhall že skoraj 80-letni g. Franc Orehek. Komaj se mu je stanje malo izboljšalo, si je želel iti v domačo oskrbo. Bog daj, da bi vsaj kolikor pri zdravju praznoval 80-letnico.

PREDARLSKA

Duhovna obnova: Kar precej let se Slovenci na Predarlskem zbiramo k duhovni obnovi za velikonočne praznike. Letos smo zaradi pomanjkanja prostora preložili obnovo na cvetno nedeljo. Ker je bila velika noč letos zelo zgodaj, nam je ta dan kar odgovarjal. Še vreme nam je bilo naklonjeno.

Tokrat smo določili za vsebino dneva — sv. pismo. Povabili smo g. dr. Radogosta Grafenauerja DJ iz Ljubljane. Za uvod v prvo predavanje nam je najprej razložil, kaj je sv. pismo. Po sv. pismu je Bog spregovoril in nam še vedno govori... To je božja beseda. Ob različnih podobah iz stare zaveze, ki so včasih, posebno za današnjega človeka, ki je odmaknjen miselnosti tiste dobe, težko razumljive, merijo na Kristusa. Človek se mora vedno vprašati, kaj mi ta podoba pove in kakšen odnos ima do Kristusa.

Sv. pismo nas uvaja v lepoto in globino božjega življenja. Uči nas, da prisluhnemo božji besedi, besedi življenja.

Pogovarjali smo se tudi o tem, kako naj beremo sv. pismo. Vsak bi moral vsaj enkrat prebrati sv. pismo v celoti. Gotovo so nekatere knjige stare zaveze težko „prebavljive“, vendar ob celoti šele lahko razume veličino, kako se je Bog razodeval in govoril človeku. Mnogi so seveda ugovarjali, češ da je pretežno in nerazumljivo za preprostega človeka, čemu potem brati? Ljudje poznajo bolj knjige nove zaveze, zato se je predavatelj potem bolj naslonil na novo zavezo. Božja beseda se mora v človeku udomačiti, potem postane rodovitna. Kdor v Boga veruje, se vanj spreminja. Bog postane človeku domač, pravi Oče, ki ga pripravlja za „novo življenje“.

Po vsakem predavanju je sledila debata. Različna vprašanja so prišla na vrsto, tako da je čas kar prehitro minil. Pred zaključkom duhovne obnove je bila priprava na spoved in spovedovanje za veliko noč. K zaključku se nas je zbralo precej več kot k sami duhovni obnovi. Ob 17. uri je bila maša. Najprej blagoslov oljk in butar. Poročilo o Kristusovem trpljenju so brali pri maši moške, kot že vsa leta nazaj. Zbor nam je mogočno prepeval postne pesmi, kar je še polepšalo zaključek duhovne obnove.

Vsi, ki smo se udeležili te duhovne obnove, smo bili hvaležni za bogastvo božje besede, ki se nam je odkrivala po sv. pismu. Marsikatero vprašanje smo rešili in razumeli. Eno pa je gotovo, da nam bo v veli-

ko pomoč pri branju sv. pisma za osebno zorenje k poglobljeni veri.

Tudi praznik velike noči je bil posebno doživetje, posebno za tiste, ki so prišli k jutranji maši. Imeli smo skupaj z Avstriji peto mašo, nekatere dele celo v latinskem jeziku. Zbor je prepeval velikonočne pesmi in vstajenjsko alelujo. Tudi pri ostalih dveh mašah nas je bilo kar precej, kljub temu, da so mnogi odšli domov. Velikonočni ponedeljek smo obhajali kot praznik; kar polna kapela je bila. Ta praznik privabi v cerkev še tiste, ki jih sicer bolj redko srečavamo pri slovenskih mašah. Da bi postalo tudi njihovo srce bolj goreče!

Romanje v Rim: Ko smo načrtovali naša romanja, so se nekateri navduševali za „večno“ mesto. Navdušenja je bilo kar precej, potem pa se je število vedno bolj krčilo. Nazadnje nas je ostalo še osem „pogumnih“ romarjev. Res, da nekateri niso dobili dopusta, za druge je bilo prezdgodaj in še polno drugih pomislekov. 15. februarja, v večernih urah, smo se odpeljali proti Innsbrucku, na Brenner, po lepi Južni Tirolski, mimo Bologne in Firenc do Rima. Na pepelnično sredo opoldne smo izstopili na postaji Termini, kjer nas je sprejel g. dr. Tone Štrukelj, podravnatelj Slovenika. Bili smo vse štiri dni gostje tega zavoda. Po gostoljubnem sprejemu in postrežbi smo se takoj podali na ogled mesta. Želeli smo se srečati s papežem, pa smo dopoldansko avdienco zamučili. Na pepelnico ob 17. uri je bila napovedana papeževa maša v cerkvi sv. Sabine. Dobro uro pred začetkom smo bili že v cerkvi. Pri vходу v cerkev smo čisto blizu pozdravljali papeža in bili pri njegovi maši in pepeljenju. Za nas vse veliko doživetje, saj smo se prvič srečali s papežem Janezom Pavlom II.

Naš program za to kratko bivanje v Rimu je bil, čim več videti in doživeti. Sami bi se bolj težko znašli v tem vlemestu. Vodil nas je vse naslednje tri dni g. prof. Tone Potočnik. Z veliko mero znanja in smisla za preteklost nam je razkazal mesto Rim. Obiskali smo vse

znamenite bazilike, cerkev sv. Petra, kjer smo se povzpeli na kupolo in od tam občudovali lepoto mesta, vatikanske muzeje, katakombe, spomenike starega Rima do modernih zgradb najnovejšega časa. Čeprav so bili dnevi naporni in natrpani z obiski, smo bili srečni in zadovoljni, da smo v tako kratkem času vsaj nekoliko spoznali „večno“ mesto. Mnogim stvarim smo se samo čudili; človek samo strmi nad stvaritvami, ki jih je ustvaril človeški duh. To mora človek samo doživeti.

Čeprav je bilo šele sredi februarja, smo imeli čudovito vreme; prvi dan bolj vetrovno, naslednje dni pa že kar spomladansko. Prednost pa je bila ta, da še ni bilo turistov. Tako smo si lahko vse mirno ogledali in hitro prišli na vrsto.

Zadnji večer smo se zbrali po večerji skupaj s študenti in rektorjem g. dr. Jezernikom in za slovo zapeli nekaj slovenskih pesmi. Zahvalili smo se jim za gostoljubnost in se stram za postrežbo.

Z najlepšimi vtisi z našega romanja, smo prišli v nedeljo spet domov. Čeprav precej utrujeni od ogledovanja in dolge vožnje, vendar srečni, da smo vse to v tako kratkem času doživeli. Le škoda, da tudi ostali, ki so želeli iti z nami, niso tega doživeli!

belgija

LIMBURG-LIÈGE

Velikonočno slavlje smo imeli v Eisdeni in v Hoevezavelu. „Slomškovega“ zbora smo hvaležni za vzorno sodelovanje. Velikonočni službi božji smo imeli tudi pri dveh težko bolnih rojakih, g. Alfonzu Ajdišku in g. Francu Virantu. Tretjo nedeljo v mesecu bo zbor prepeval velikonočne pesmi pri flamski maši v Maria Heide.

Naši bolniki: V bolnici v Genku je bila ga. Jozefa Globelnik. Težave bolnice je gospa Jozefa pogumno prenašala in se ji je zdravje obrnilo na boljše, k čemur ji iskreno čestitamo. V isti bolnici je imel lažjo

operacijo na nogi mladi Franc Ajdišek, član naše mladinske skupnosti. Tudi naš Franc bo kmalu spet skočil za žogo, kar mu vsi privoščimo. Težko bolan je g. Alojz Virant iz Maasmechelena. Oskrbujejo ga v Genku. Svojo bolezen g. Alojz izredno vdano prenaša. Njegov brat g. Franc pa je že dolga leta priklenjen na posteljo. Noge so mu odpovedale. A njegova bolniška soba nima nič žalostnega. Ptički veselo prepevajo, okrog bolnika pa se igrajo trije prijazni psički. Povsod vlada vzorna čistoča. Obema Virantovima bolnikoma pošiljamo lepe pozdrave, ge. Mini, roj. Henriks, Francovi ženi, pa k vztrajni skrbnosti iskreno čestitamo.

Naši rajni: V Oupeyu smo spremljali na zadnji zemeljski poti 84-letno go. Marijo Černuta, roj. Zlobec, rojeno v Auber pri Sezani. V Belgiji je živel 58 let. Vdova je bila od leta 1939. Rajna je bila zgledna krščanska mati. Vse sile je posvetila vzgoji svojega sina g. Antona. Naj ljubi Bog bogato poplača njeno zvestobol!

Vljudno vabimo na našo *majniško prireditev*, ki bo v nedeljo, 1. maja, v dvorani Casino v Eisdén-Cité. Ta večer bomo imeli v svoji sredi drage goste iz Trsta in sicer mladinski ansambel „Galebi“.

Pridite v čim lepšem številu!

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, Impasse Hoche, poleg Slovenskega doma.

Pri velikonočni obnovi, ki jo je vodil p. Marjan Šef, smo se ustavili ob nekaterih osnovnih vprašanjih našega časa: Zakaj je vera danes v krizi — Ali sta človek in Bog drug drugemu potrebna — Kakšno vlogo ima Jezus v življenju človeka in družine — Kakšno vlogo ima Jezusovo vstajenje v življenju današnjega člo-

veka in Kakšen je velikonočni kristjan.

Na binkošti, 22. maja, bomo imeli v svoji sredi novomašnika Jožeta Kamina, ki je bil posvečen 30. aprila in imel 1. maja novo mašo v Merlebachu. Pridimo v čimvečjem številu in pokažimo, da smo Bogu hvaležni, da nam pošilja svoje glasnike, pokažimo pa tudi, da znamo ceniti žrtev in delo duhovnikov.

4. marca je *odšla v večnost* go. spa Vera Ribaš. Pokojna je bila doma iz Petanjcev v Prekmurju, kjer se je rodila leta 1907. V Parizu je dolga leta vodila restavracijo „Pri Veri“, kamor so rojaki radi hodili. Po težkih operacijah je bila zadnja leta priklenjena na bolniško posteljo in bolniški voziček, ker je izgubila obe nogi. Naj se po svojem trpljenju spočije v Gospodu.

SEVRAN (Seine-Saint-Denis)

2. februarja nas je nenadoma zapustil Franc Grah, doma iz Grada na Goričkem v Prekmurju. Vedno je rad prihajal med nas, zato se ga še bolj spominjamo v svojih molitvah.

MELUN

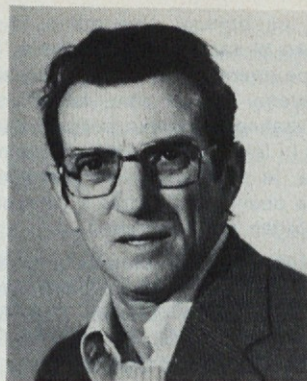
K skupni maši se bomo zbrali v nedeljo, 8. maja, v poljski cerkvi v Dammarie.

VARENNES-CHANGY

25. marca je v svojem 63. letu umrla v bolnici v Parizu in bila pokopana v Varennesu na veliko sredo Katarina Baša roj. Gerič. Pokojna je bila doma iz Lendave. Možu in otrokom izrekamo svoje sožalje.

CHILLEURS-AUX-BOIS

Zgodaj na velikonočno jutro, ko obhajamo spomin Kristusovega vstajenja, je dočrpel Matjaž Pal. Rojen je bil pod Lipo v Prekmurju leta 1925. V letih 1958 in 1959 je s svojo družino prišel v Francijo, kjer so si s trdim delom ustvarili lep dom. Po težki operaciji oktobra 1979 je vedno bolj hiral, dokler ga ni bolezen zlomila. Že na velikonočni ponedeljek, ko smo skupaj praznovali veliko noč, smo darovali mašo zanj, še

Pokojni Matjaž Pal

več rojakov in domačinov pa se je zbralo naslednji dan pri pogrebu, ki je pokazal, kako je bil pokojni pri vseh priljubljen in spoštovan. Ženi Matildi in otrokom, ki so v njegovi bolezn s toliko ljubeznijo skrbeli zanj, ter vsem svojcem naše iskreno sožalje.

CHATEAUROUX

Skupno mašo bomo imeli na binkoštni ponedeljek, 23. maja, ob desetih. Vsi prijazno vabljeni.

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Na veliki četrtek sva se peljala z g. Dejakom v Merlebach, pogledat kako tam vneto in pridno pripravljajo vse potrebno za lepo proslavo prvega maja. Imajo že slovensko hišo in za praznik Gospodovega vstajenja so storili vse kar je bilo v njihovih močeh gospodje msgr. Grims v spovednici, dr. Felc s slovesno mašo in v srce segajočo pridigo ob asistenci novomašnika Kamina, ter g. Šinkovec, ki nam je s svojim cerkvenim pevskim zborom dovršeno in brezhibno pel naše lepe velikonočne pesmi.

V Tucquegnieuxu smo vpeljali navado, da, če umre kak Slovenec ali Slovenka, ne zbiramo več denarja za venec ampak opravi naš izseljenski duhovnik za pokojnega sv. mašo. Tako smo se spomnili tudi rajne gospe Janežič. No, to pot kapela ni bila prazna. „Matilda“, tako imenujejo nekateri ženo s smrtno koso, zdaj ni posegla v naše vrste,

pač pa bolezní. Vse polno jih je. Lahko bi zapisali imena bolnih, težko pa imena zdravih, saj je prehlad, kateremu pravijo zdaj „hripa“, skoraj vsakega nekoliko potipal. Zdravniki in lekarnarji so imeli polne roke dela, je pa tako, da to prehlajenje traja osem dni, če greš k zdravniku, en teden pa če ne greš.

Meseca maja bomo že premišljevali, kam bomo šli na počitnice in kako jih bomo preživeli. Prav lepo jih bomo preživeli, če se bomo ravnali po navodilu: Osrečuj druge, pa boš tudi sam srečen!

J. J.

MARSEILLE

V današnji družbi blagostanja je veliko mladih deklet, ki iščejo novih oblik življenja. Že pred stoletji so te nove oblike življenja odkrili svetniki in svetnice. Eno od teh oblik so si izbrale redovnice. Temelj njihovega življenja ni bogastvo in uživanje pač pa vera v Jezusa Kristusa. Njihovi dnevi so izpolnjeni z ljubeznijo do Boga in bližnjega. Svoje življenje posvečajo z molitvijo in iz molitve je njihova prvenstvena skrb, da vse svoje sile posvetijo trpečim Kristusovim udom in ljudem, ki so v stiski. Pri tem delu popolnoma pozablja nase. Nobeno delo jim ni pretežko, da bi se mu ne posvetile z ljubeznijo. One ne poznajo 39-urnega delovnega tedna, nimajo prijetnih počitnic, tudi nikoli ne prekinjajo dela, ne stavkajo. Kljub temu ne poznajo naveličanosti življenja kot tisti, za katere življenje ni več nobenega smisla. V temnih urah zemskega življenja so one svojim bratom in sestram v trpljenju angeli luči in svetlobe.

V naši skupnosti živita dve redovnici, ki sta se že pred petdesetimi leti odzvali kot mladi dekleti Kristusovemu vabilu, da se posvetita Njemu in svojim bratom in sestram. 6. aprila smo se zbrali okrog sr. Frančiške Brčan, ki je v samostanu „Franciscaines missionnaires de Marie“ na rue Breteuil obhajala zlati jubilej svojega redovniškega življenja. Na to slovesnost je prišlo tudi čez 150 zastopnikov iz Švice in Francije, da se ji zahvalijo za požrtvovalno delo med njimi in jo pripo-

ročijo Bogu, da jo še dolgo ohrani med nami. Službi božji v cerkvi je predsedoval kanonik Philip iz Marseilla.

Druga je sr. Elizabeta Sobočan, ki bo meseca avgusta obhajala petdesetletnico redovniškega življenja. Ona pripada družbi „Hčera Marije Pomočnice“, ki jih je ustanovil sv. Janez Bosko in se posvečajo vzgoji ženske mladine. Svoj zlati jubilej bo obhajala v Sloveniji na Bledu s tremi drugimi slovenskimi sosestrami, s katerimi je skupaj začela svojo redovniško pot. Ko se vrne nazaj, bo v septembru obhajala svoj jubilej tudi s francoskimi sosestrami na Avenue de la Grande Bastide v Marseillu.

Molimo zanje, da jih Bog še dolgo ohrani v trdnem zdravju in se morajo posvečati svojim bližnjim kot doslej. Prosimo pa tudi Jezusa, naj obudi v srcih današnjih deklet željo, da mu sledijo in da kljub krize, v kateri se nahaja Cerkev, nadaljujejo s svojim pričevanjem za Boga in vztrajajo v službi Kristusu po stopinjah Marije.

Ob koncu vas še spomnimo na naša nedeljska srečanja, ki bodo kot običajno v Eouresu v nedeljo, 8. maja in v nedeljo, 12. junija, ob 5. uri popoldan.

MERLEBACH

Tokrat nimamo poročati drugega, kakor da nam je *smrt* zopet ugrabila dve rojakinji: Julijo Mavc in Marijo Wunšek. Julija Mavc je stanovala blizu znane cerkve v Habsterdicku. Učakala je visoko starost, a pred smrtjo je bila že dolgo priklenjena na posteljo. Sedaj je dotrpela in se bo odpočila v Bogu. Pokopana je bila v Stiringu 1. marca 1983. Marija Wunšek pa je bila pokopana v Hochwaldu 2. aprila. Bog bodi obema plačnik za zvestobo v njegovi službi.

Ne sme pa izostati tudi *beseda zahvale* našim pridnim delavkam in delavcem za požrtvovalno delo nortranjega urejevanja naše nove hiše. Delo dobro napreduje. Zaenkrat imamo tam že lahko pevske vaje, kmalu pa bo tudi že kaj drugega. Za nabavo vsega potrebnega je vsa-

ko prvo nedeljo v mesecu v Merlebachu, vsak četrtek nato pa v Habsterdicku cerkvena nabirka v ta namen. Bolj oddaljenim rojakom, ki se teh dveh maš ne morejo udeležiti, bi bili pa hvaležni, če po drugi poti kaj prispevajo. Dom je skupna zadeva nas vseh in čim bolj boste velikodušni, tem hitreje bomo prišli do cilja.

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Mesec majnik nas bo znova zbral ob Marijinih oltarjih. Vsako nedeljo bomo zapeli naše marijanske litanije. V srcih bomo nebeško Gospo počastili vsak dan vsaj s kratko molitvijo ali pesmijo. 12. maja, na vnebohod, bo slovesna *ponovitev nove maše* g. Jožeta Kamina iz Merlebacha. Otroci bodo iz novomašnikovih rok prejeli *prvo sveto obhajilo*. Začetek slovesnosti v slovenski kapeli ob 10.30. Prisrčno vabljeni!

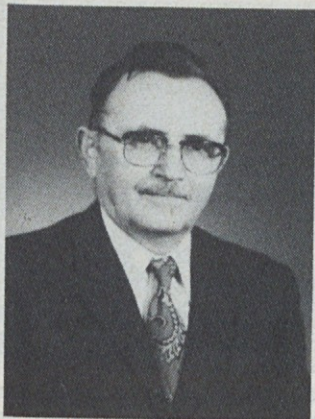
Po *krstu* so postali božji otroci: Johan Byczek, Johan Krawczynski, Armand Raflik in David Ribar. Slednji je bil krščen v Tourcoingu. Naj jih spremlja božje varstvo.

V Lille je 16. marca *odšel v večnost* v svojem 62. letu g. Vincenc Rotar, pristaniški delavec v pokoju. Zадnje leto je precej bolehal, dokler ni podlegel zelo hudi operaciji. Pokopan je bil 23. marca v grobnico svojih staršev v Bruay-en-Artoisu. Bratu, sestrama, hčerki in svojem naši iskreno sožalje!

20. marca je v domu upokojencev zadet od srčne kapi nenadoma *preminul* g. Leopold Potrpin, star 60 let. Zelo je pogrešal svojo dobro mater, da bi ga negovala v zadnji bolezni. Pokopan je bil 23. marca v Sallauminesu v grobnici svojih staršev ob veliki udeležbi rojakov in prijateljev. Naj se spočije v Bogu.

WITTENHEIM (Alzacija)

Slovencev tu v okolici Mulhousa in Wittenheima nas je malo in smo odrezani od drugih v Merlebachu, da ne govorim o onih v Parizu. Dvakrat na leto, maja in septembra, pride med nas slovenski duhovnik g. Tone Dejak, da slišimo veselo ozna-

Pokojni Franc Guzel

nilo v slovenskem jeziku in slovensko zapojemo, in tako teče naše življenje naprej iz leta v leto. Kakšnih posebnih prireditev nimamo. Tudi porok skoraj ni. Največji so žalostni dogodki, ko kdo umre; vemo sicer, da nismo ustvarjeni za ta svet in da smo tu le popotniki. In tako se tudi zdaj oglašamo, da izrazimo našo bol, ko nas je po nekaj mesecev trajajoči težki bolezni zapustil g. Franc Guzel, star nekaj nad 70 let, doma iz Dovjan Mojstrana. Zapušča ženo Anico in hčerko, ki ga bosta še posebno pogrešali. Tako nam bo zdaj ob tej izpovedi lažje; obenem pa ga, zlasti tištim, ki so ga poznali in jim je bil prijatelj in dobrotnik, priporočamo v molitev.

To so lanske prvoobhajanci slovenske Sobotne šole v Stuttgartu. Za materinski dan so svojim mamicam skupno deklamirali in peli.

nemčija

STUTTART okolica

Družabni večer v Unterkochnu. — V soboto, 12. marca, smo doživljali lep družabni večer v Unterkochnu. Ta kraj je Slovincem poznan že blizu 20 let, saj se je tam naselilo več slovenskih družin in posameznikov, ker so Zeissove tovarne v bližini potrebovale veliko pridnih rok. Včasih smo se v tem kraju redno shajali k maši in družabnim večerom. Tedaj si slišal slovensko pesem iz vseh kotov živahnega mesteca. Pozneje se je veliko Slovencev razšlo in mesečno mašo smo prenesli v bližnji Aalen.

Na marčnem srečanju je bilo v Unterkochnu zopet veliko slovenskih utripov. K maši v božjepotni cerkvi je prišlo precej rojakov in po službi božji je bilo v farnem domu vse pestro in živo. Najprej smo si ogledali film o Lurdu in nekaj še neobjavljenih prebliskov iz našega življenja na Württemberškem. Po filmu so izvedli „svoj program“ otroci in gospod Martin K. je vse razveselil s svojimi čarovnijami. Da še nismo pozabili slovenske pesmi, smo dokazali vsi in v Unterkochnu je bilo zopet enkrat vse tako kot nekoč.

Film o Izraelu v Pfullingenu. — V nedeljo, 27. marca, smo si v Pfullingenu ogledali filmsko poročilo o slovenskem romanju v Sveto deželo leta 1975. Po krajih iz Jezusovega življenja (Betlehem, Nazaret, Jeruzalem ...) so se to pot gibal naši rojaki iz zahodne Evrope pod duhovnim vodstvom pokojnega msgr.

Ignacija Kunstlja. Ob gledanju filma smo se tudi sami poglobljali v Jezusova pota ter podoživljali Njegov življenje od rojstva do groba in vstajenja. Tako je bil ta večer lepa priprava na velikonočne praznike.

Slovenske butarice. — Cvetno nedeljo smo praznovali kar na petih krajih: v Heilbronn, Oberstenfeldu, Ludwigsburgu, Esslingenu in Pfullingenu. Povsod je bil blagoslov zelenja in pušpanove šopke s slovenskim trakom so rojaki z veseljem sprejeli in odnesli na svoje domove. V Oberstenfeldu pa je naš gorenjski rojak napravil nekaj takih butaric, kot jih delajo v njegovem domačem kraju. Med mašo so stale prislonjene na oltarno mizo, po maši pa so jih ministranti in drugi otroci slovesno odnesli domov.

Naši načrti. — Pomlad vabi v naravo in v tuje dežele. Lepo naravo tirolskih hribov bo doživljalo 46 slovenskih šolarjev v tednu po binkošti na vsakoletni počitniški koloniji. Od 11. do 15. maja pa se bo 53 romarjev peljalo preko južne Francije v Lurd. Slovenska „stotnija“ iz Württemberške bo torej tudi letos na poti.

FRANKFURT

Velikonočni prazniki so vedno prilika, da se spet bolj pripravimo na obrede in praznovanje. Na cvetno

Posnetek z „Dolenjskega večera“ sredi hohenloških hribov na Württemberškem. Tu je še harmonija med starši in otroci.

Mladina mora biti zaposlena. Slovenska je posebno nadarjena za petje in godbo. V Stuttgartu ima svoj orkester.

Naši delavci, ki se za stalno vračajo v Slovenijo, tam pogrešajo sproščenega prireditvenega življenja, kot so ga bili navajeni v Nemčiji. Radi mislijo nazaj, kako lepo je bilo na prireditvah na Württembergskem. (Posnetek s srečanja v Esslingenu januarja 1983.)

nedeljo smo brali pasijon, razdeljen na posamezne osebe. Gotovo je tako sodelovanje nekaj posebnega in lažje doživljamo poročilo o trpljenju. Procesija z vejicami je bila lepa in doživeta.

Na veliko soboto so številne košarice dokazovale, da nismo pozabili na slovensko praznovanje velike noči. Blagoslov velikonočnih jedil nas vedno združi v verno skupnost.

V nedeljo je bil obisk zelo dober, čeprav je mnogo vernikov šlo domov. Organist nam je pomagal, da smo lažje peli velikonočne pesmi, ki so lepe, a tudi malo težje, posebno, ker jih ne slišimo vsak dan.

Pa tudi na prejem zakramentov

mnogi niso pozabili, ampak se res lepo pripravili na praznovanje velike noči. Upajmo, da bomo imeli drugič tudi pomoč za spovedovanje, saj je v naši bližini slovenski duhovnik. Letos je bil žal nedosegljiv, a upajmo, da bo našel čas tudi za nas.

DARMSTADT

Tu smo imeli slovenske obrede velikega petka. Res nas ni bilo veliko, a smo kljub temu, lahko rečemo v družinskem krogu, doživljali presrečljive obrede velikega petka.

Na veliko soboto smo imeli blagoslov jedil in še v nedeljo smo se zbrali, da smo zapeli alelujo. Za zvestobo se prav lepo zahvalujem!

MAINZ

Blagoslov velikonočnih jedil nas je zbral v soboto, v nedeljo pa smo imeli sv. mašo. Čeprav jih je tudi tu

šlo veliko domov, smo lepo zapeli in praznovali veliko noč.

HILDESHEIM

Na velikonočni ponedeljek smo mogli tudi na severu obhajati praznike. Slovenska pesem je veselo odmevala in navzoči nemški mežnar nas je za petje posebno pohvalil. Po sveti maši pa smo se zbrali v dvorani in še malo pokramljali.

Blagoslov velikonočnih jedil v Darmstadtu...

... in v Frankfurtu.

G. Jože je prav posrečena vodil silvestrovanje in skrbel za dobro voljo.

KÖLN

Mnogi so že pozabili kako se je začelo. Delo in skrbi prvih mesecev so poskrbeli za brisanje veselih razpoloženj. Kljub vsemu živi naše silvestrovanje v nas še naprej. Ne zato, ker je bilo enkratno, bolj zato, ker je bilo naše.

Slovensko silvestrovanje ima v Kölnu že svojo tradicijo. Kot prejšnjega leta smo se tudi tokrat zbrali v župnijski dvorani Sv. Marije v Nippesu. Iz bližnje in daljne okolice so se sestali pristni Slovenci ob pristni kranjski klobasi in pristni kapljici, „ki poživilja žile, srce razjašni in oko“. Rezultat so bila razburljiva pripovedovanja najrazličnejših doživetij in upov. „Veseli Štajerci“ seveda niso sedeli križem rok. Ozračje je bilo napolnjeno z vabljivimi melodijami, ki so kar silile k plesu in veselumu vrisku. V marsikatero utruje-

Vedno znova in vedno v večjem številu se zberejo Slovenci v Kölnu na vsakoletnem silvestrovanju.

HAMBURG

Daleč na severu, sredi tega vele-mesta, smo se zbrali na velikonočni ponedeljek popoldan. Najprej smo mislili, da nas ne bo veliko, a smo se zmotili. Kar lepo število nas je prišlo skupaj in tudi tu smo lahko pošteno zapeli. Po maši smo se zbrali v dvorani in malo pokramljali. Tako je bila velika noč tudi tu doma-ča in lepa. Gotovo je praznovanje velike noči za nas vse v tujini enkratno doživetje.

Ker pa je vsaka nedelja „mala velika noč“, bi bilo prav, da se tudi drugič v še večjem številu zberemo in vidimo.

no telo se je spet vselilo mladeniško razpoloženje in se v prešernosti mladega duha zavrtelo skozi pleso-čo množico nasmejanih obrazov. Za jedačo in pijačo so skrbeli Tonček, Vera in Ivan, Barbara, Ciril, Pavla, Gisela in drugi in tako skrbeli, da ogenj ni ugasnil od pomanjkanja goriva. Ob pregledu računov smo celo majhnemu dobičku prišli na sled. Namenili smo ga za bogoslovno semenišče v Ljubljani, ki bo za veliko-nočne praznike 500.— DM lahko spremenilo v konkretno veselje.

Z naše strani je to skromna hval-ležnost, da med nami živi in dela slovenski duhovnik. Ne pozabimo tega!

Mamam so otroci slovenskega farnega sobotnega tečaja za njihov dan pripravili v Münchnu zelo pisan program. Na levi mala skupina, na desni srednja in velika.

BINKOŠTNO SREČANJE

za Nemčijo bo letos zopet
v Augsburgu na

**binkoštno nedeljo,
22. maja**

**Kraj: Augsburg-Göggingen,
Klausenberg 7**

Spored: Ob 15. uri maša v župnijski cerkvi St. Georg und Michael. Po maši v župnijski dvorani „Roncalli-Haus“ bo zanimiv in raznolik kulturni program. Sledi družabni večer ob zvokih kvinteta Lojzeta Landekarja. Pridite in povabite svoje znanke! Bo lepo!

MÜNCHEN

Če listamo po farnem koledarju zadnjih tednov, nam oko obstane najprej na tihi nedelji, ki je bila letos posvečena *našim mamam*.

V cerkvi smo pripravili pristrčno bogoslužje, v dvorani poldruugo uro trajajoči nastop z mnogo domačega, lepega, ljubeznivega v besedi in pesmi.

Osrednje tri točke programa so bile, kot vsa zadnja leta, nastopi treh krogov otrok našega sobotnega tečaja: najmanjšega, srednjega in viš-

jega. Najmanjši so žlobudrali, peli, plesali, kolikor so jim dale njihove še ne prevelike moči. In so z vsem tem živzavom najbrž dosegli sam vrh prireditve. Srednja skupina je navdušila s svojim razgibanim vlakom, pa kasneje z „Indijo Koromandijo“ in kajpada s petjem. Višja skupina nam je to pot pripravila slovesno Cankarjevo besedilo iz Kurenta „O, domovina“ — ki je moralo biti trd oreh, tako zaradi dolžine kakor zaradi nevezanih stavkov — nalogo je zelo lepo rešila. Povedala nam je še Župančičeve „Svete tri kralje“ in zapela nekaj pesmi v čisti, jasni liniji. V imenu srednje in višje skupine je mamam zelo doživeto čestitala Lilijana.

Te nastope so zapolnile še tri točke: petje mešanega pevskega zbora (čutiti je vedno večjo upetost zbora, navdušijo pa seveda vselej najbolj pesmi, ki so nam tematično in muzikalno najbližje; to pot „Rož, Podjuna, Zila“), muziciranje mladih muzikantk (Damjane, Tanje, Edite, Sonje, Bojane) in pričevanje mlade krščanske matere od doma, kako se v svojem nelahkem vsakdanu trudi za gradnjo slovenske Cerkve (besedilo je silno toplotno prebrala ga. Erika).

Program je bil izbran in izdelan. Najbolj kajpada navdušijo razgibane točke — statičnosti se je treba ogibati. Vsaka kulisa, vsaka igralska obleka, vsak gib prinese v sicer skoraj nujni enobarvni nastop svežost, pestrost in življenje.

Če potegnemo pod obračun črto: prireditev se uvršča med podobne prireditve v zadnjih letih med zelo dobre. Prav gotovo bi zaslužila s strani naših faranov več zanimanja in pozornosti: moralo bi jih priti k njej več. (Krščanstvo je v sodelovanju s faro kot osnovno celico Cerkve.)

Velika noč je bila kljub temu, da je odšlo za letošnje praznike zelo veliko ljudi domov, na naši fari prav lepa. Cvetno nedeljo so nam okrasile oljke in butarice od doma, sveto tridnevje v župnijski kapeli je bilo lepo obiskano (vse tri dni so bili obredi ob 19. uri), na veliko noč nas je k Sv. Duhu prišlo nad sto. Seveda pa se je, kot vsako leto, tudi letos na veliko soboto popoldne nabralo k blagoslovu célo krdelo košaric z velikonočnim žegnom.

Sicer so pa tu *načrti* in priprave na njih uresničitev: prvo obhajilo, srečanje v Waldkraiburgu, binkoštno srečanje, duhovna obnova zakoncev, farni izlet na Dunaj, šolski izlet... Dela dovolj, prav tako skrbi, veselja pa tudi.

nizozemska

NIZOZEMSKA

Društvo sv. Barbare Heerlerheide-Brunssum je 27. 3. 1983 imelo svoj *občni zbor*. Možje so se dogovorili

Za večje praznike pri maši s pesmijo sodelujeta „Škrjanček“ in „Zvon“.

o delovanju v bližnji prihodnosti. Določili so podrobnosti za veliko noč, skupno romanje in materinski dan. Sestanek je preveval zdrav čut za odgovornost. Dogovorili so se tudi, kako bodo skrbeli za bolnike in osamljene. S slovenskim duhovnikom bodo redno obiskovali naše bolnike, a evidenco bodo vodili oni sami.

Za tekočo poslovno dobo je bil izbran sledeči odbor:

Predsednik g. Franc Gril, drugi predsednik g. Toni Robek; tajnik g. Slavko Sterman; blagajnik g. Ad Hamers, drugi blagajnik g. Karel Taschauer; odbornika g. Milan Vaternik in g. Rudi Šinkovec; preglednika g. A. Kozole in g. Franc Groselj. Društvu sv. Barbare želimo lepih uspehov v delu za našo skupnost. Zahvala za nazaj, priporočilo za naprej...

K velikonočnemu slavlju se nas je zbralo lepo število. Slovesnost velikonočne procesije je povečala krajevna godba, ki šteje kar 70 članov. „Zvon“ je ubrano prepeval veselo alelujo. Še isti dan je „Zvon“ odpoval na turnejo v Slovenijo.

švedska

Rojak iz sosednje župnije se je v Göteborgu udeležil delavniške ma-

Iz arhiva „Škrjančka“, ki je letos slavil 10-letnico obstoja. Nekateri od teh na sliki že končavajo študije, drugi si že služijo kruh in so poročeni, Bog daj, da bi njihovo sodelovanje v naši skupnosti rodilo trajnih sadov. V sredini je „Škrjančkov“ požrtvovalni voditelj g. Ad Hamers.

še. Bil je presenečen, da je bilo na delavnik videlo mladih pri maši. Rekel je: „Videti je, da ta mladina ve, kaj hoče.“

Göteborgs Posten je zapisal za veliko noč, da Švedom vse bolj prihaja v zavest, da je velika noč središnji praznik, zato v teh dneh vsako leto več ljudi pride v cerkev. V katoliških župnijah so tudi za obrede velikega četrtega, velikega petka in velike sobote cerkve lepo obiskane.

Slovenci se zavedamo, da je velika noč velik praznik, zato gremo ta dan radi v cerkev, toliko bolj, če imamo ravno ob prazniku v kraju tudi slovensko mašo. Precej slabši obisk pa je pri slavlju velikonočnega tridnevja, vsaj v Göteborgu pri župnijskih slovesnostih velikega četrtega, velikega petka in velikonoč-

ne vigilije Slovencev ni bilo veliko. Vse, kar je velikega, je v spremenjenih okoliščinah treba zopet na novo odkrivati, to velja tudi za pomen praznikov Jezusovega vstajenja. Doma je bila udeležba pri bogoslužju že nekaj utečenega, tu pa je na novo treba najti pot v cerkev, se privaditi bogoslužnega jezika, ki nikoli ne bo zvenel čisto domače. A tukaj se zdaj odvija večji del našega življenja, tukaj odraščata druga generacija slovenskega rodu na Švedskem, in šele, ko se bomo tudi tukaj v polnosti vključili v obhajanje velikonočne skrivnosti, bo za nas veljalo, da vemo, kaj hočemo.

Ob praznikih nam je drugi program švedske televizije postregel z Zeffirellijevim filmom Jezus iz Nazareta. Kdor je na velikonočni ponedeljek gledal četrti del filma, ga je prevze-

„Zvonov“ moški zbor vedno obogati „Škrjančkovo“ prireditev in materinsko slovesnost.

Vabljeni na
**BINKOŠTNO
SREČANJE
V VADSTENI,**

kamor bomo poromali z vse
Švedske na

binkoštno nedeljo, 22. maja.

Maša bo ob 13. uri, nato procesija ter družabni program s srečolovom.

Tja pričakujemo glavnega urednika Ognjišča, ki bo vodil bogoslužje, in Lastovke, ki nam bodo zaigrale.

la postavitev evharistije. Odslej bo pri vsaki maši globlje doživiljal, kako smo po tem znamenju nove zaveze z Bogom blizu vsemu temu, kar nam je hotel film prikazati. Režiser in igralci so nam v dobršni meri pomagali, da bomo z novim zanimanjem vzeli v roke evangelij in da ga bomo v tem svetem letu odrešenja tudi bolje razumeli, saj se jim je posrečilo prikazati razmere pred 1950 leti.

švica

Proslava materinskega dneva v Oltnu. — „Mati draga, le poslušaj

me...“, „Majhna sem bila...“, „Mamica je kakor zarja... kakor luna... kakor sonce...“. Te in še druge pesmi in deklamacije so z zvonkim otroškim glasom ali prodornim glasom kakega instrumenta napolnjevale na 3. nedeljo v marcu župnijsko dvorano pri Sv. Martinu v Oltnu. Proslavljali smo namreč (za Solothurnsko področje) materinski dan, saj je to bila nedelja med praznikom sv. Jožefa in Gospodovega oznanjenja.

Pridne roke so kmalu po 13. uri že začele urejevati vse potrebno v dvorani in na odru. Ob 15. uri smo se zbrali v tamkajšnji kapeli ter med sveto daritvijo izročili Bogu svoje prošnje za starše po Jožefovi in Marijini priprošnji. „Najlepšo hva-

slovinci ob meji

KOROŠKA

Od 21. do 24. marca se je vršil v Tinjnih tečaj za zdomske duhovnike in socialne delavce. Tečaj je priredila Medškofijska delovna skupnost za vprašanja zdonskih delavcev. — V veliki dvorani Marijanišča v Celovcu so dijaki Mohorjevihi domov pripravili 10. marca akademijo v čast mladinskemu svetniku Janezu Boscu. Proslave se je udeležil tudi celovski škof. — Iz zdravstvenih razlogov je odstopil direktor Slov. dušnopastirskega urada kanonik msgr. Filip Millonig. Na njegovo mesto je imenoval škof Kapellari sedanjega tajnika in glavnega urednika Nedelje, ravnatelja Tinjskega doma g. Jožefa Kopeiniga, ki je že ves čas, odkar je g. kanonik zbolel, ta urad vodil. — Ob 75-letnici delovanja Krščanske kulturne zveze na Koroškem, ki jo je ustanovil tedanji stolni vikar dr. Lambert Ehrlich, kasnejši profesor na ljubljanski teološki fakulteti, ubit po komunistični roki aprila 1942, je bil 25. marca v Slomškovem domu v Celovcu občni zbor. Odbor je polagal obračun o triletnem delu. Pri volitvah so izvolili novega predsednika, profesorja na Slo-

venski gimnaziji, g. dr. Janka Zerzerja. Dosedanji predsednik, hodiški župnik g. Lovro Kaselj, je 12 let vodil to osrednjo kulturno organizacijo na Koroškem. — Ob 100-letnici rojstva pok. ljubljanskega škofa in koroškega rojaka dr. Gregorija Rožmana je slovenska Sodaliteta posvetila svoj kvatni sestanek temu velikemu rojaku. O njem je predaval zbranim duhovnik g. Nande Babnik. — Franci Wiegela iz Zahomca na Zilji je postal svetovni mladinski prvak v smučskih skokih. Tekme so bile na Finskem. — Tako v Celovcu, kakor v Beljaku je v polnih dvoranah Krščanska kulturna zveza priredila koncert pod naslovom Koroška poje. Nastopalo je nad 300 pevcev iz južne Koroške. — V okviru 9. Rožanskega izobraževalnega tedna je bilo 11 različnih kulturnih prireditev in predavanj. V Št. Jakobu je predaval predsednik avstrijskega časnikarskega društva dr. Nanning. — Številka 13 Našega tednika je prinesla razgovor med celovskim škofom Kapellarijem in dvema urednikoma tega lista. V razgovoru izjavlja škof, da je slovenščina zanj častiraden jezik. Glede konfliktov o rabi obeh jezikov veljajo zanj mednarodna pravna pravila za zaščito manjšin in cerkvena navodila, ki ščitijo slabotnejšega. Koroška Cerkev se mora slovenski narodni skupnosti zahvaliti za izredno versko vsebino in za veliko število izrednih duhovnikov. Cerkev hoče in mora podpirati manjšine.

GORIŠKA

Goriški nadškof Bommarco se je 13. marca srečal v Štandrežu s slovenskimi verniki svoje nadškofije. Srečanje je bilo v dokraja napolnjeni farni cerkvi. Med mašo so prepevali združeni pevske zbori slovenskih župnij. Dekan Marjan Komjanc je prosil nadškofa, naj varuje manjšino, da bo vsaj v Cerkvi čutila enakopravnost. — V Kulturnem domu v Gorici je v marcu dvakrat gostovala ljubljanska Drama. Predvajala je Goldonijevo komedijo Sluga dveh gospodov. — Doberdobski zbor Hrast je gostoval s tremi pesmimi pri nastopu pevskega zborov v Beljaku Koroška poje. — Malo manj kot 3.000.000 lir so slovenski verniki darovali v nabirkah za katoliški tisk. — Kat. prosvetno društvo Mirko Filej je priredilo v goriški stolnici koncert slovenskega violinista Tomaža Lorenza in organista Huberta Berganta. — Slovensko kulturno društvo Hrast iz Doberdoba je priredilo na velikonočni ponedeljek Praznik pomladi s kulturnim in zabavnim programom.

TRŽAŠKA

Po 31 letih je župnik pri sv. Jakobu v Trstu, mons. Cosulich (Kozulič), predal župnijo v mlajše roke. Novi župnik Marij Penco je že obiskal slovensko skupnost svoje župnije. — Tržaška škofija je dobila nov pastoralni svet, ki šteje 60 članov. Med njimi je 15 Slo-

ležnost izkažemo staršem, če jih iskreno in vsestransko spoštujemo, a spoštujemo jih lahko le, dokler jih imamo," je bilo med drugim poudarjeno pri nagovoru po evangeliju. Kadar nedelja ni čisto „navadna“, kadar se torej praznuje ali slavi kaj izrednega, takrat je zlasti petje še bolj ubrano, še bolj izrazito, še bolj navdušeno, skratka — še lepše. To se je odražalo tudi pri tej maši. Nehote se na tak dan starši bolj zavedajo važnosti in potrebnosti dajanja dobrega zgleda otrokom z vnetim sodelovanjem pri maši, otroci pa tudi še bolj kot sicer radi pokažejo, kaj (že) znajo; kot da bi hotel vsakdo s psalmistom potrditi: „V usta mi je položil novo pesem, hvalno pesem Bogu“ (Ps 39, 4). Lepo sode-

lovanje — slavo Bogu dajanje!

Po končani maši je proslava, kot že rečeno, potekala v dvorani. Kako so odrasli in otroci poslušali nastopajoče! Vse — pevce, godce, deklamatorje, igrálce — so nagrajevali z burnim ploskanjem, oltenški kvartet pa je moral celo ponovno, na oder. Napovedovalec je odlično povezoval posamezne točke. Le malce presuh zrak v dvorani je nekoliko motil predvsem pevce.

Kar manjkalo pa bi nekaj, če bi se po končanem programu kar tako „na suho“ razšli. Zato je nazadnje prišla na vrsto prosta zabava. Medsebojni pogovor, otroški živžav, petje, glasba, celo „sukanje podplavov“ — vse to je bilo na izbiro. Vmes pa seveda „za dobro voljo in

za špas — dovolj kolačev, pijače in klobas“!

Drage matere in očetje! Naj vam bo ta z nemajhnim trudom pripravljena proslava materinskega dne v znamenju naše hvaležnosti in priznanja za vso požrtvovalnost, ki jo izkazuje svojim otrokom, sv. Jožef in Marija pa svetla vzornika in nelehna priprošnjika pri Bogu!

Vsem, ki ste se vsestransko potrudili za pripravo in izvedbo te proslave, t. j. organizatorjem, voditeljem, nastopajočim, tehničnemu, nabavnemu in strežnemu osebju ter vsem, ki ste pripravili vse potrebno (kolače, rože, ureditev dvorane ipd.), iskrena hvala in Bog povrni! Enako tudi krajevemu župniku in cerkovniku za dvorano in oskrbo v kapeli!

vencev. — Zveza cerkvenih pevskih zborov je priredila v Kulturnem domu v Trstu 13. marca revijo otroških in mladinskih zborov pod naslovom Pesme mladih. Sodelovalo je 15 različnih zborov. — Ljubljanska Drama je tudi v Trstu nastopila kar petkrat z Goldonijevimi komedijami Sluga dveh gospodov. — Po slovenskih župnijah na Tržaškem so nabrali 3.212.750 lir v sklad za katoliški tisk.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Slovenski Adelaidčani so se po dograditvi cerkve sv. Družine spravili še na obnovo župnišča, da bo misijonal p. Janez mogel v redu opravljati svoje delo med izseljenci. — Slovencev v Perthu ni prav veliko. Zato so bili še bolj veseli, ko si je nadškof dr. Šuštar vzel čas in jih obiskal ter jim maševal.

ARGENTINA

Med počitnicami (januar — februar) je preživel svoj dopust v počitniškem domu dr. Hanželiča v Cordobskih gorah kar 248 rojakov. Dom ima 30 sob, ki so bile ves čas zasedene. — V Bue-

nos Airesu je umrl 4. marca v 80. letu starosti g. Ivan Ašič, po rodu iz zelene Štajerske. Poročil se je s polhograjsko graščakinjo in tam živel do konca vojne. Bil je dober Slovenec in katoličan. Le štiri dni kasneje je nenadoma umrl komaj 13-letni vnuk Martin Ašič. — V Slovenski hiši v Buenos Airesu so se 13. marca zbrali šolarji sedmih slovenskih sobotnih šol k začetni božji službi in k mladinski akademiji. — Z mašo in spominsko akademijo so se spomnili mendoški Slovenci rojstva škofa dr. Gregorija Rožmana. Spominske maše so bile tudi po vseh drugih slovenskih središčih v Argentini. V zavetišču za stare, ki se po škofu imenuje, so 27. marca odkrili doprni kip škofa Rožmana. — Na cvetno nedeljo je bil v Slovenski hiši v Buenos Airesu 36. občni zbor društva Zedinjena Slovenija. Društvo ima trenutno 915 članov. V okviru društva delujejo šolski slovenski tečaji v Argentini. V šolah slovensko govorečih otrok, ki jih je 11, je bilo 447 otrok. V Slov. hiši in v Mendozi sta tudi tečaja slovenščine za katehizirane govoreče otroke, ki ju obiskuje 32 otrok. Srednješolski tečaj v Slovenski hiši obiskuje 192 dijakov, v podružnici Lanus pa 33 dijakov. Srednješolska tečaja sta še v Mendozi in v Bariločah. — „Naš dom“ v San Justu je imel 20. marca občni zbor z obračunom o opravljenem delu. Pripravil je dosti kulturnih in zabavnih prireditev. Pri volitvah je bil izvoljen nov

odbor s predsednikom Jožetom Mikličem. — V založbi Slov. kulturne akcije je v Buenos Airesu izšla knjiga prof. Alojzija Gerziniča: „Boj za slovensko šolstvo na Primorskem za časa delovanja dr. Srečka Baraga pri ZVU“ (Zavezniška vojaška uprava).

ZDA

1. februarja je izšla prvič Ameriška domovina tiskana na novem stroju. Ima novo obliko, polovico stare AD, pa zato dvojni obseg na 8 straneh. — Slovenski misijonski krožek v Chicagu je v letu 1982 nabral lepo vsoto: 4679 dolarjev, kar je malo manj kot 80.000 šilingov. — Na povabilo clevelandskega zbora Korotan je v šenklerški dvorani gostoval čikaško-jolietški zbor Slovenskega pesem. Pevci pod vodstvom p. Vendelina Špendava so navdušili poslušavce. — Pevci so nastopili dopoldne pri maši pri sv. Vidu. — V Newburghu v Clevelandu so se že pred 100 leti naselili tudi Slovenci. Kmalu so imeli tudi društva. Društvo sv. Ane je februarja praznovalo 70-letnico delovanja. — Nad 500 ljudi se je udeležilo pustne zabave, ki jo je priredilo društvo Triglav v Milwaukeeju.

KANADA

Montrealski Slovenci so se prvokrat smeli zbrati v novi cerkveni dvorani na Silvestrovo. Dvorana je sprejela nad 400 obiskovalcev, nekaj desetini jih je

dajati največ

(nadaljevanje s strani 7)

vsem prežeta z ljubeznijo — prav to je krščanska diakonija.

● Gornji primer kaže, da se stara gospa brani tega, da bi veljala le za število na seznamu neke organizacije. V svojem trpljenju potrebuje nekaj „več“, kot lahko plača. Sestra Neža pravi temu „več“ „služiti v ljubezni“. V tem „več“ vidi odločilno znamenje krščanske diakonije.

● Ljubezen je v prvi vrsti „dajati“ in ne „prejemati“. Dajati je obenem najvišji izraz moči, ki napolnjuje človeka z veseljem. Ljubezen pa potrebuje kot nujni pogoj vero. Jezus je ljubezen do bližnjega označil kot kraj, kjer se človek srečuje z Bogom: „Kar ste storili kateremu teh

moralo oditi, ker ni bilo več prostora. — Baragov misijonski krožek pri Mariji Pomagaj v Torontu je zelo delaven. V januarju je pripravil Misijonski zajtrk, ki je s srečolovom in darovi zbral lepo vsoto 1730 dolarjev. — V župniji Marije Brezmadežne so 29. jan. praznovali 20-letnico skavtske organizacije. — Župnija lurske Matere božje v Winnipegu je imela v letu 1982 le 3 krste, nobene poroke, 9 prvoobhajancev in dva pogreba.

mojih najmanjših bratov, ste meni storili.“ Pristni kristjani so se vse čase, s tem da so se brezpogojno dajali trpečim, zavzemali za Jezusa in v tem najdevali svojo vero in svojo pot do srečanja z Bogom.

● Uresničevanje diakonije, ljubezni do bližnjega, ni lahko. V današnji družbi velja bližnji za tekmeča, s katerim je človek v boju za svojo korist in svoj prestiž. Težko se je otresti tega duha.

Zgled za popolno ljubezen je življenje Jezusa iz Nazareta. Njegova ljubezen do ljudi, do revnih, je ozko povezana z njegovo pridigo o prihodu božjega kraljestva. Ta ljubezen sama je prihod tega kraljestva. Sila, iz katere Jezus živi in ozdravlja, je njegova ljubezen do Očeta. Ta ljubezen mu ne prihrani križa, vendar mu prinese tudi vstajenje.

Vera v njegovo vstajenje daje kristjanom moč za pristno ljubezen, tudi če pri tem doživljajo preganjanje in smrt. Ljubezen do ljudi kaže, ali je kristjanova ljubezen do Boga in njegova vera v Boga resnična. Apostol Janez je zapisal: „Kdor pravi, da ima rad Boga, pri tem pa sovraži svojega brata, je lažnik.“ Šele diakonija napravi krščanske skupnosti verodostojne.

● Diakonija je poleg oznanjevanja in bogočastja temeljna naloga Cerkve. Oznanjevanje in bogočastje morata biti prevevani od duha dia-

konije. Diakonija se mora uresničevati znotraj župnij, pa tudi navzven. Na neki način je vsak kristjan v „zunanji službi“: v hiši, kjer stanuje, v podjetju, kjer dela, na krajih prostega časa. Kristjani moramo sodelovati na vseh področjih javnega življenja in tako skrbeti za človeško blaginjo. To velja za politike, strokovnjake izobraževanja, vzgojitelje, sindikaliste, zdravnike, umetnike, častnike, gospodarstvenike, znanstvenike, tehnike, ročne delavce...

„meni je življenje Kristus“

(nadaljevanje s 5. strani)

KÜRTE: Točno. Če ima nekdo Boga rad, je to zanj že nekakšna streha, pod katero se svobodno postavi. V mislih imam npr. deset zapovedi, ki jih jemljem kot ponudbo za človeka vredno življenje. Ta ljubezen do Boga me tudi navdihuje pri mojem socialnem zavzemanju, od financiranja mnogih botrstev v tretjem svetu do soustanavljanja pomoči za otroke na Poljskem. Vse, kar sem in imam, prejemam iz božje roke. Če sem v stiski ali imam dvome, se obrnem na Kristusa in bremena odpadejo. To je važno. Vse drugo so le obrobosti, ki se začno pri poklicu in se nehalo pri kakršnih koli razvedrilih. V cerkvi stojim najrajši pod križem. Obču-

dragi bravci!

Ob letošnji podelitvi žagarjevih nagrad in priznanj v Cankarjevem domu v Ljubljani je bil slavnostni govornik Franc Šetinč, predsednik Republiške konference SZDL Slovenije. Med drugim je rekel: „Nekateri pri nas pogosto govorijo, da je naša šola ateistična. Ponovno moramo odločno izjaviti, da ni državne vere in ne državne šole. Otrok ni ne teist ne ateist... Šola ne deluje proti veri... Socialistično usmerjena šola vzgaja človeka in ga usposablja za življenje, za samoupravljanje, v katerem ne bo trpel nikakršne diskriminacije, ne tiste proti veri ne one proti ateistom, nikakršnih privilegijev in monopolov, nobenih arbitrov in posrednikov.“ (DELO, 26. mar. 83/4.)

Pustimo Šetinčevi zmožni trditvi, da pri nas doma „ni državne šole“ (Kakšna pa je? Zasebna?) in da „otrok ni ne teist ne ateist“ (Tudi otrok veruje v Boga ali pa ne: če veruje vanj, je teist, če ne veruje, je ateist.) Bolj nas zanima njegova trditev, da „samoupravna“ šola ne deluje proti veri. Ravno nasprotno je res: šola doma otroke načrtno ateizira. In to je nedopustna krivica do vernih staršev šolarjev. Potem pa Šetinčeva trditev, da v samoupravljanju ni diskriminacije, privilegijev in monopolov. Koliko članov izvršnega sveta pa ni partijcev in koliko članov je vernih? Ne, ne, tako poceni propagande le ne bi smelo biti več.

Z lepimi pozdravi!

Uredniki

poštni nabiralnik

ZASLIŠEVALI SO ME

Za veliko noč sem bil doma, pa sem dobil obisk udbovca. Ali hodim v tujini k maši, ali k slovenski, ali pošiljam otroke v dopolnilno šolo, ali v režimsko ali v župnijsko . . . Vse sem po pravici povedal, seveda vse proti "liniji" zasliševavca.

Potem sem se zamislil. Vzporedil sem obe "demokraciji", "ljudsko" (kot sam sebe režim doma imenuje) in "meščansko" (kot isti režim imenuje zahodno). In sem prišel do tehe spoznanj:

- doma te agentje ateističnega režima sprašujejo po tvoji veri in verskem udejstvovanju (gotovo ne zato, da te bodo k njemu še bolj spodbudili), na Zahodu te o tem nihče nikdar ne sprašuje;

- doma Cerkev na TV in v radiu ni prisotna (božič sploh ne sme biti praznik), na Zahodu so bogoslužni obredi na TV in v radiu nekaj samoposebi umevnega;

- doma po šolah otroke načrtno ateizirajo, na Zahodu je v šoli verouk (katoški ali evangeličanski) ali pa le npr. na vzgoja, kakor starši želijo;

- doma je samo državna šola, to je marksistično-ateistična, na Zahodu so poleg državne nevtralne šole tudi zasebne šole;

- doma "voli" predstavnike naroda KP, ki je je komaj 10% občanov, na Zahodu si voli svoje predstavnike ves narod (zato lahko postanejo ministri

tim, da tu visi nekdo, ki je sprejel mojo človeško podobo, na tem krivdo nosil mojo krivdo in s svojim vstajanjem premagal smrt.

KD: Ali se smrti bojite?

KÜRTE: Ne. Življenje po smrti si predstavljam v božji bližini, v popolnem občutju sreče, tako lepo, da ga tu na zemlji ni mogoče opisati. Ne le, da nanj upam, marveč sem o njem trdno prepričan, ker je Kristus zame pot, resnica in življenje.

tudi verni občani; v ZRN so npr. ob zaprisegi sedanje vlade prav vsi ministri prisegli pri Bogu);

- doma ni kave, masla, praška, banan, bencina . . . , na Zahodu ne manjka ničesar;

- doma je režim vpeljal polog za izhod iz države, na Zahodu takšnih omejitev ni (razen v Franciji, kjer smejo občani nesti v tujino le določeno vsoto denarja, a zanimivo je, da so na vsem Zahodu le v Franciji v vladi tudi komunisti);

- itd.

Ob vseh teh primerjavah si pač ni težko ustvariti misli, v kakšni družbeni ureditvi bi človek rajši živel.

Z lepimi pozdravi!

N. N.

še prvo pa drugo pa tretje!

V LETU DNI ZA TRETJINO VIŠJE CENE

Zvezni zavod za statistiko je sporočil, da so se februarja maloprodajne cene povečale za 2,5%. V prvih dveh mesecih letos so cene na drobno narasle torej za 3,8%. V primerjavi s februarjem 1982 so se v letošnjem februarju cene povečale za 31,1%.

DELO, Ljubljana, 7. mar. 83/2.

ŠTUDENTJE V BRIGADAH

Lanskih mladinskih delovnih akcij se je udeležilo komaj 20 študentov. Za današnji posvet so poslali vabila kar 22 fakultetnim organizacijam ZSMS. Žal pa se je posveta udeležilo poleg članov republiške, univerzitetne in mestne konference ZSMS le pet predstavnikov osnovnih organizacij.

Dogovorili so se, da se bo univerzitetna konferenca skušala dogovoriti s profesorji o premiku izpitnih rokov za tiste, ki bodo sodelovali na mladinskih delovnih akcijah.

DELO, Ljubljana, 9. mar. 83/2.

PODRAŽITEV PTT STORITEV V MEDNARODNEM PROMETU

Že od 4. marca dalje v Jugoslaviji veljajo nove cene poštinih, telegrafskih in telefonskih storitev v mednarodnem prometu. Javnost doslej s podražitvijo ni bila posebej seznanjena.

Povejmo, da je zdaj treba za pismo, težko do 20 g, poslano v tujino, odrediti 23,70 dinarja (prej 8,80 dinarja). Podobno je z dopisnico, za katero po novem zaračunajo 16,50 dinarja, medtem ko so prej 6,10 dinarja. Pri pisemskih pošilkah v tujino bomo torej morali odšteti 2,7-krat več denarja.

Tudi telefonski klici čez mejo so se podražili in sicer v poprečju za 17,7%.

DELO, Ljubljana, 9. mar. 83/2.

LE MALO KOMUNISTOV

Na mariborskih srednjih šolah je premalo predavateljev in učencev včlanjenih v ZK. Na šolah in v domovih srednjega usmerjenega izobraževanja v Mariboru je okoli 13 tisoč mladih, med njimi je le 1% članov ZK. Imajo pa tudi šole s 700 in več učenci, kjer noben učenec ni član ZK. Posebno skrb bodo vprihodnje posvetili pedagoškim delavcem, ki poučujejo predmet "Samoupravljanje s temelji marksizma", saj v srednjih šolah poučuje ta predmet le polovica pedagoških delavcev, ki so člani ZK.

DELO, Ljubljana, 10. mar. 83/9.

naša luč

eden najbolj
zanimivih
slovenskih listov

mora v vsako
slovensko hišo

v izseljenstvu,
zdomstvu,
zamejstvu
in doma

NOVI ZVONOVİ V VIDMU OB ŠČAVNICI

Ko sem v DELU bežno preletel dnevne novice, se mi je oko ustavilo pri naslovu „Novi zvonovi v Vidmu ob Ščavnici“. Zdi se, da se začenja novo obdobje združevanja verskega in dnevnega tiska. Maršikje obnavljajo zvonove in odslej nas bo DELO gotovo o tem sproti obveščalo. Če pa o zvončkah, tudi o pomembnejših rečeh: restavriranjih, sanacijah, za Cerkev pomembnih preureditvah in novogradnjah. Ker marljivi slovenski župniki veliko delajo, utegnemo odslej veliko brati o cerkveni dejavnosti.

Vem, da se to ne bo zgodilo.

V koncept časnikov sodi tukaj čimboli objektivno poročanje o Cerkvi, da tako tudi verni bralci niso zapostavljeni, saj se vendar v naši domovini, kakor so potrdili predstavniki verskih skupnosti na novoletnem sprejemu, dobro razume. Zato občasno beremo tudi o Cerkvi.

O zvonovih sem se razpisal zgolj zato, ker menim, da so brezbarvna prigodna poročila o dogajanjih v Cerkvi bolj ali manj nesmiselna, če že ne komična. Objektivni in poglobljeni komentarji o krščanstvu, religijah in marksizmu se mi zde pomembnejši od preprostih strukturalnih analiz, ki velikokrat zadevajo samo zunanost.

Peter Požauko

DELO, Ljubljana, 12. mar. 83/23.

NESLAVNI SPREVOD!

Mislim namreč na tistega pustnega na pepelnico sredo. Najbolj čudno se sliši, če kdo to zagovarja in želi ohraniti, ker da je „ljudski običaj“.

Čudno je namreč, da se potegujemo za najbolj neumne običaje, ko je pa toliko drugih že izginilo ali pa izginjajo. Zanje se nihče ne zmeni! Zakaj je bilo na primer prepovedano trikraljevske petje, ko so pevcu navadno z majhno betlehemske štalice romali od doma do doma in tam ljudi razveseljevali s svojim petjem? Ta običaj so si ljudje sami umislili in tudi besedila in melodije sami ustvarili.

V. Š.

DRUŽINA, Ljubljana, 20. mar. 83/6.

RAZRAŠČANJE ADMINISTRACIJE

Po oblikovanju šestih občin v Mariboru se administriranje silovito razra-

šča. Samo lani so zaposlili 160 novih upravnih delavcev, letos jih nameravajo zaposliti skoraj 100, medtem ko so jih nekaj deset zaposlili tudi predlanskim takoj po preoblikovanju . . . ne da bi pri tem točno določili, kakšno delo naj opravlja ta ali oni organ.

V času preoblikovanja občine so občani mnogokrat zastavljali vprašanja o številu novih upravnih delavcev. Kadar so bila na dnevnih redih takšna vprašanja, so jih običajno zavrnili, da je to pravzaprav nepomembno vprašanje.

Nihče se ne spominja, da bi bili za toliko novih delovnih mest v upravi objavljeni javni natečaji, kjer bi lahko izbrali ljudi z najustreznejšo kvalifikacijo in sposobnostjo. Zdi se, da so izvršni sveti in upravni organi zaposlovali ljudi kar po svoje brez širšega družbenega nadzora.

DELO, Ljubljana, 22. mar. 83/4.

OTROCI, TO SO BANANE!

Na sejmu Alpe-Adria na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je eden najbolj obiskanih razstavnih prostorov med izvozniki oziroma uvozniki živil. Pravcata gneča je pred oddelkom, kjer so razstavljene banane. Ljudje požirajo sline. Bratec razlaga sestrici, ki se je pravkar znebila plenice, da jih ne je samo opica iz televizijske nadaljevanke, ampak so tudi njemu nekoč zelo teknille. Za kavo, ki je ni na razstavi, so se naši podjetniki lepo domenili, da ne bodo zbujali spomin, za banane se niso mogli, saj je razstavljaivec prišel iz Trsta.

DELO, Ljubljana, 23. mar. 83/14.

SLOVENCİ V DIPLOMATSKI SLUŽBI

V zveznem sekretariatu za zunanje zadeve je zaposlenih 116 delavcev iz Slovenije — od teh 74 z visoko izobrazbo — kar je nekaj več kot 4% v primerjavi z 2570 zaposlenimi v ZSZZ.

Kadrovanje v naša diplomatska in konzularna predstavništva je nenačrtno, naključno in tudi zavirano na različne načine. Mladi delavci iz Slovenije, ki so uspešno začeli delati v ZSZZ, zaradi vrste problemov niso mogli razviti svojih strokovnih delovnih sposobnosti.

Opozoriti bi veljalo tudi na neprijetnost, da v nekaterih diplomatskokon-

zularnih predstavništvih na območjih, kjer je velika koncentracija Slovencev (zdomcev, izseljencev, manjšine), ni diplomata, ki bi znal slovenski jezik. DELO, Ljubljana, 26. mar. 83/20.

ŽALOSTEN KONEC PLEČNIKOVİH LUČI

Tudi to je del ljubljanskega Tivolija in naše kulturne dediščine. Odkar je mestni park presekala nova cesta, je veliko Plečnikovih svetilk ob Jakopičevem sprehajališču ostalo odveč. Nekaj so jih pospravili za ljubljansko Dramo, nekaj pa kar na smetišče.

Fotografija je posneta ob tivolskem ribniku. Upajmo, da se bo ob njej zamislil tudi kdo od pristojne ustanove, ki je dolžna skrbeti za naše spomeniško gradivo.

DELO, Ljubljana, 26. mar. 83/12.

POPUŠČANJE SOVJETSKI ZVEZI?

V jugoslovanskih krogih pride občasno do izrazov nezadovoljstva nad množično udeležbo Sovjetske zveze (nad 30%) in Vzhodnega bloka na sploh (okrog polovico izvoza) pri jugoslovanski zunanji trgovini. Nobenega dvoma ni, da so iz tega nastale določene odvisnosti.

Kot popuščanje Sovjetski zvezi bi lahko imeli veliko zadržanost Jugoslavije na konferenci neblokovnih držav v New Delhiju ob vprašanjih Afganistana in Kambodže.

FRANKFÜRTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 28. mar. 83/2.

STAVKE ZARADI OSEBNEGA DOHODKA

Predsedstvo slovenskih sindikatov je razpravljalo o prekinitvah dela ter o posledicah, učinkih in težavah zaradi spremenjenega delovnega časa.

Kdo naj oceni, kaj je prekinitev dela, kaj izsiljeni sestanek ali konfliktna si-

tuacija? Ali je bistvo v izrazu, ki ga bomo rabili za dogodek, kakršnemu v zasebnem jeziku še vedno rečemo „stavka“, ali v dejstvu, da je število teh pojavov v letošnjih prvih treh mesecih doseglo število 30?

Število prekinitev dela od leta 1975 naprej:

1975	47	1979	77
1976	50	1980	98
1977	49	1981	64
1978	108	1982	18

Bistvo je v opozorilu, ki iz tega sledi: delavci v takih okoljih so bili z nekaterimi stvarmi tako nezadovoljni, da se jim je zdela vsaka, z zakonom o združenem delu predvidena normalna pot reševanja spornih zadev, prepočasna. Tako so ugotovili, da je bil v večini primerov neposreden povod za prekinitev dela osebni dohodek.

Predsednik Orožen je dejal, „da je vzdušje v vsem združenem delu nape-to. Omenjeni pojavi resno opozarjajo, da smo že na meji, ko vsak nadaljnji pritisk na osebne dohodke delavcev sproži med delavci nezadovoljstvo. Sedaj ne moremo več govoriti, da so delavci neinformirani — nasprotno, delavci so zelo dobro informirani — le nezadovoljni so.“

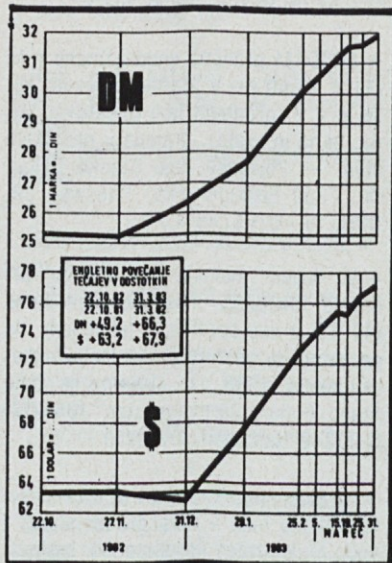
Tako se je izkazalo, da je največ težav zato, ker sedaj hodimo na delo skoraj vsi delavci hkrati. Tega pa naše prometne možnosti ne prenesejo. De-

lavce najbolj jezi, da porabijo veliko preveč časa za prihod na delo in domov. V manjših krajih pa opozarjajo, da so se prevozní stroški nevzdržno povečali predvsem zaradi pogodbenega prevoza.

DELO, Ljubljana, 1. apr. 83/1.

GIBANJE TEČAJA DINARJA

Gibanje tečaja dinarja po lanskem oktobrskem razvrednotenju, kakor ga je do zahodnonemške marke in ameriškega dolarja po srednjem tečaju do-ločala Narodna banka Jugoslavije:

DELO, Ljubljana, 1. apr. 83/16.

MARGARINA NA SEJMU

Živila-Central Kranj so za nekaj dni osrečila obiskovavce Gorenjskega sejma. Vsakemu so namreč dovolili, da si je lahko kupil dva zavitka margarine. Potem ko bo pošla desettonska pošiljka, bodo ostali lepi spomini in čakanje na naslednji sejem. Žal jih je bolj malo. Spominov namreč.

DELO, Ljubljana, 6. apr. 83/14.

LE FIGARO: JUGOSLAVIJA JE ZAŠLA V GOSPODARSKO KRIZO

(nadaljevanje s 13. strani)

Do 1981 je Kosovo prejelo vsako leto množično pomoč iz zvezne blagajne za razvoj. Krajevne oblasti so ta denar uporabljale za prestižne naložbe. Če je prištinska univerza na drugem mestu jugoslovanskih vseučilišč, ostaja dohodek na kosovskega prebivalca sedemkrat manjši od slovenskega. Sad: Kosovo ima trenutno ogromno študentov, s tem pa množico možnih brezposelnih. Poleg tega je na Kosovu trikrat več rojstev kot v jugoslovanskem poprečju.

Kosovo je zgodovinsko srce Srbije. Albanski nacionalizem ostaja takó zadeva med Albanci in Srbi.

LE FIGARO, Pariz, 18. mar. 83/3 in 19. mar. 83/3.

kdo pravi, da se domà ne smejejo?

NO, ŽARNICE NAM SPET SVETIJO, OMEJITVE NI VEČ, SAMO NE VEM, S ČIM JIH BOMO ZAMENJALI, KO BODO PREGORELE.

Plačo imam majhno in moram reči, da je prava sreča, da je toliko reči, ki jih ni mogoče kupiti. NAJLAŽJE SE UČIMO NA NAPAKAH, KER MATERIALA NI TREBA UVAŽATI.

Kanarčku sem prepovedal zvrgoleti: poje neke pesmice, ki niso ravno... Ribicam v akvariju sem prepovedal plavati: ne plavajo na liniji. Jim bom že dal ustvarjalno svobodo! Ta je vendar za zavedne elemente!

REPUBLIŠKI ORGANI SO BILI MNENJA, DA SI NOVIH SPOMENIKOV NE MOREMO PRIVOŠČITI, ZATO SO ZA NARODOV BLAGOR PREDLAGALI, DA NEKATERE ŽE ODKRITE SPOMENIKE ŠE ENKRAT ODKRIJEMO.

Prihodnost je pred nami, vendar so vrste dolge.

ČE IMATE DVOREC, NI TEŽKO PRIPOVEDOVATI BAJK.

Vse tisto, česar je bilo včasih na tone, bo vsakčas na bone.

po Pavlihu

oglasi

• Dragi rojaki! Za vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORZEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

• Potujete v Rim? Dobrodošli v hotelu BLED, Via S. Croce in Gerusalemme 40, 00185 Roma, tel. (06) 777 102. Na razpolago so Vam komfortne sobe s kopalnico, klimatičnimi napravami in radiom, lastni parkirni prostor in restavracija v alpskem slogu. Zagotovljeno Vam je prijetno občutje med slovenskim osebjem. Lastnik: Vinko Levstik.

• Tapainer-aparati in traki za vezenje trsov, JEANS-HLAČE DM 5.—; velika izbira AVTO-RADIEV in RADIOAPARATOV s kaseto. Razni stroji in orodje. Zahtevajte naš prospekt! — JODE-BILLIGMARKT, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

• PREVAJANJE V MÜNCHNU — Dipl. filolog JOSEF ARECH Vam uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno po-

moč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. (089) 32 68 13.

• PRODAM dvostanovanjsko hišo z veliko delavnico in lepim vrtom v Novem mestu tel. 068/22 073 ali v Münchnu 089/67 06 951 — samo zvečer.

• PRODAM pritlično enodružinsko hišo (11 x 15,40 m) v Mariboru-Tezno. Hiša je v 3. gradbeni fazi (elektrika, voda, okna in vrata), grajena v nemškem stilu. — Pojasnila daje Stanko Colnaric, 7332 Eislingen-Fils, Tälesweg 59, BRD, tel. 0761/89 4 71.

• V novem naselju na Planini pri Kranju PRODAM enosobno stanovanje (41 m²) z vso opremo in telefonom. Je primerno za povratnike in vseljivo sredi poletja 1983. — Informacije daje Franc Eniko, Järnvägsgatan 10A—IV, S-30249 Halmstad, Švedska.

• V Slovenjem Gradcu PRODAM visokopritlično hišo v tretji gradbeni fazi z vodo, elektriko in skupnim ogrevanjem. — Pojasnila dobite po tel. 30/334 87 80, BRD, od 20. do 21. ure ali pri upravi „Naše luči“, če poš-

ljete pristojbino kot je navedena v tem nem pasu spodaj. (Štev. 4)

• Na Bledu PRODAM polovico nove hiše s posebnim vhodom in 200 m² vrta. Hiša je primerna za obrtno dejavnost. — Pojasnila daje Lojzka Smotej, Zgoša 53, Begunje, Jugoslavija.

• IŠČEM več gozdnih delavcev (Slovencev) in enega vlačilca za izvlačenje lesa v Nemčiji. — Ponudbe na: Holzhandlung Ivan Rožman, Gladbacher Str. 268, 415 Krefeld, BRD, tel. 0 21 51/38 1 94.

• PRODAM lepo posestvo v Halozah pri Ptuj (4 ha) z vinogradom, travnikom, sadovnjakom in gozdom. Hiša je v ravninskem predelu s centralno kurjavo, vodovodom, elektriko in vinsko kletjo. Cena po dogovoru in sicer v nemških markah. Po želji pošljem slike. — Informacije daje: Erna Gradisnik, Rheinhauserstr. 163, 41 Duisburg 1, BRD, tel. 0203/61 1 69.

• Novejšo, takoj vseljivo enodružinsko vrstno hišo z garažo in manjšim vrtom v Ljubljani PRODAM, ali iščem družabnika za privatno obrtno delavnico. — Pismene ponudbe na naslov: „Janez“. Postlagernd, 8011 Baldham, BRD.

preberite!

PREVEDE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštah pristojbino za dvojno pismo za tujino.

ni vsak, ki se ti smeje, tvoj prijatelj!

„Ali je res, da živé poročeni dlje kot samski?“

„Ne, samó življenje se jim zdi daljše.“

o

V umobolnici se bolnik pripravlja na skok v plavalni bazen.

„V bazenu ni vode!“ zakriči paznik.

„Kot nalašč: saj ne znam plavati.“

o

Jugoslovanski minister za finance je dejal, da ga najnovejši podatki o 31%-ni inflaciji navdušujejo, saj je ta kar za 12% nižja, kot bo v enakem mesecu prihodnje leto.

o

„Blaž mi je pisal, da sem tepec. Na pismo ni nalepil znamke, tako da sem moral plačati kazen.“

„Toži ga!“

„Zaradi ene znamke?“

o

Dežuje kot iz škafa. Nogometno igrišče je že pod vodo. Kapitan igravcem: „Prvi polčas bo težak: igrali bomo proti toku.“

o

Špela je tožila Urha, ker ji je rekel „koza“. Na sodišču je Urh krivdo priznal in obljubil, da ji bo vnaprej rekel „gospa“, kot ona to želi. Ko je odhajal, je vprašal sodnika: „Ali moram sedaj reči vsaki kozi ‚gospa‘?“

o

Ribič lovi ribe. Starejši mimoidoči: „Ko boste kaj ujeli, mi pridite povedat na občino!“

„Zakaj?“

„Pišem krajevno kroniko. Tu so ujeli zadnjo ribo 1. maja 1940.“

o

„Kako je bilo sinoči v gledališču?“

„Skraja sijajno.“

„Pa potem?“

„Potem so me zbudili.“

o

Primožek se je spotaknil in padel. Mama je, zaskrbljena: „Ali je nosek še cel?“

„Še. Tisti dve luknjici v njem sem imel že prej.“

o

„Danes hoče pa res že vsak tepec na univerzo. V moji mladosti sem šel iz naše vasi samó jaz.“

o

Novi gost hotelirki: „Soba mi je všeč, samó nikjer ni zasilnega izhoda.“

„Saj ga tudi ni treba: plačati morate vnaprej.“

o

Žena možu: „Kako je bilo v nočni izmeni v tovarni?“

„Strašno, imel sem hude sanje.“

o

Ančka Micki o Urški: „Kar naprej se gleda v ogledalo. To je že prava nečimrnost.“

„Nečimrnost? Pogum, pogum.“

o

„Ta stol je bil last Marije Stuart.“

„Kako to veste?“

„Vanj 'sta vdolbeni začetnici M. S.“

„No, potem je bilo pa tudi moje stranišče last Winstona Churchilla, saj sta na njem zapisani začetnici W. C.“

o

Na Poljskem so izdali poročilo o trgovini z ZSSR: „Mi izvažamo v Rusijo premog, ona nam pa zato jemlje je-klo.“

o

Turistična propaganda na Poljskem: „Obiščite Sovjetske zvezo, preden bo Sovjetska zveza obiskala vas.“

o

V komunističnih deželah imajo sistem dveh strank: ena stranka je na oblasti, druga pa v zaporu.

o

Poročila se je zaradi denarja. In tudi ločila iz istega razloga.

o

Pri avtobusni postaji stoji fantek s škatlo za violino pod roko.

„Ali igraš violino?“ ga vpraša neki mož.

„Ne. Kako, ali kaj slišite?“

o

Lesni črv veselo svoji družini: „Danes gremo na kitajsko večerjo. Pravkar so pripeljali v trgovino s stari-nami pohištvo iz Hongkonga.“

o

Predsednik teniškega kluba igravcu: „Karel, ponosni smo na vas: pravkar je prišlo sporočilo, da ste na svetovnem seznamu teniških igravcev že na 2894. mestu!“

o

Nekoč je Kardelj gostil prijatelje.

„Edvard, ali imaš žabje krake?“

„Ne, tako hodim zaradi skleroze.“

PO PAVLIHU

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 3 56).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Stanislav Gerjolj CM, Rennweg 40, 6020 Innsbruck.

Štefan Ferenčak SDB, Don-Bosco-Gasse 14, 1232 Wien XXIII.

(Tel. 0222 - 67 25 99).

Slovenski pastoralni center, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222 - 55 25 75).

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1 - 361 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1 - 253 64 43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. (8) 291 85 06).

Dr. Franc Felc, Foyer Notre-Dame, 57500 Saint-Avold. (Tel. (8) 792 12 92).

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe,

57800 Freyming-Merlebach.

Diakon Jože Kamin, Presbytère Catholique, 1 rue de la Merle,

57800 Freyming-Merlebach. (Tel. (8) 704 77 43).

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 - 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pucelj, 42 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdähler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vino Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:

09-32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).